

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа «Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів» МОЗ України

НАСКРІЗНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

ПРОГРАМА

для вищих медичних навчальних закладів
I—III рівнів акредитації за спеціальністю
5.12010101 «Лікувальна справа»

Київ
2011

НАСКРІЗНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Укладачі:

І.Ю. Андрієвський — канд. мед. наук, викладач-методист, викладач вищої категорії, директор Вінницького медичного коледжу ім. акад. Д.К. Заболотного;

С.В. Бондарчук — викладач-методист, викладач вищої категорії, заступник директора з навчально-виробничої роботи Вінницького медичного коледжу ім. акад. Д.К. Заболотного;

В.І. Стецюра — викладач вищої категорії Вінницького медичного коледжу ім. акад. Д.К. Заболотного;

І.В. Вороніч — викладач вищої категорії, голова циклової комісії акушерства і гінекології Вінницького медичного коледжу ім. акад. Д.К. Заболотного;

Т.І. Летуца — викладач-методист, викладач вищої категорії, голова циклової комісії педіатрії Вінницького медичного коледжу ім. акад. Д.К. Заболотного;

Г.Г. Титаренко — викладач-методист, викладач вищої категорії, Вінницького медичного коледжу ім. акад. Д.К. Заболотного;

Л.А. Новицька — викладач-методист, викладач вищої категорії Вінницького медичного коледжу ім. акад. Д.К. Заболотного.

Програму розглянуто і схвалено на спільному засіданні циклових комісій дисциплін педіатричного профілю, хірургічного профілю, акушерства і гінекології та методичній раді Вінницького медичного коледжу ім. Д.К. Заболотного.

Програму розглянуто і схвалено опорною цикловою комісією з дисциплін хірургічного профілю.

Рецензенти:

Ю.В. Пересунько — заступник головного лікаря Обласної дитячої клінічної лікарні м. Вінниці;

Г.І. Мантак — викладач кафедри педіатрії № 2 Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова;

В.В. Стойка — заступник головного лікаря Обласної клінічної лікарні ім. М.І. Пирогова м. Вінниці;

Б.І. Дударенко — канд. мед. наук, старший викладач кафедри хірургії Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова;

М.А. Станіславчук — доктор мед. наук, професор, завідувач кафедри внутрішньої медицини № 1 Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова;

Л.С. Бондарчук — заступник головного лікаря з медсестринства Обласної клінічної лікарні ім. М.І. Пирогова м. Вінниці;

А.Г. Фесун — головний лікар Міського клінічного пологового будинку № 2 м. Вінниці;

О.В. Булавенко — доктор мед. наук, доцент, завідувач кафедри акушерства та гінекології Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова.

Наскрізна програма — основний навчально-методичний документ практичної підготовки фахівців за спеціальністю 5.12010101 “Лікувальна справа”, який містить вимоги щодо організації, керівництва, підведення підсумків всіх видів практики.

© МОЗ України, 2012

© ВСВ“Медицина”, 2012

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Практика студентів вищих медичних навчальних закладів I—III рівнів акредитації є невід’ємною складовою процесу підготовки спеціалістів у вищих навчальних закладах. Вона передбачає послідовність її проведення в три етапи після отримання достатнього обсягу теоретичних знань та практичних навичок і вмій.

Наскрізню навчальну програму практики складено для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів I—III рівнів акредитації за спеціальністю 5.12010101 “Лікувальна справа” відповідно до складових галузевих стандартів вищої освіти — ОКХ і ОПП, затверджених МОН України і МОЗ України в 2011 р., та навчальних планів 2011 р.

При проведенні практики слід керуватися навчальним планом, програмами, чинними наказами Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Міністерства охорони здоров’я України та положенням про проведення практики.

За навчальним планом тривалість практики становить:

	Види практики	Кількість тижнів	Усього годин	Робота в ЛПУ	Самостійна робота	Вид контролю
1	Виробнича практика Догляд за хворим та медична маніпуляційна техніка	2	108	72	36	Диф. залік
	Медсестринська	9	486	324	162	Диф. залік
2	Переддипломна	8	432	288	144	Диф. залік
	Усього	19	1026	684	342	

Під час проходження практики 1/3 від загального обсягу часу виділяється на самостійну роботу, яка включає удосконалення засвоєних практичних навичок, роботу в бібліотеці, написання історій хвороб та санітарно-освітню роботу.

З метою набуття студентами під час практики умінь та навичок для самостійного розв’язання виробничих, наукових і організаційних завдань та активізації їх діяльності, розширення світогляду, підвищення ініціативи, студентам пропонується виконати такі індивідуальні завдання, а саме:

- виготовлення тематичних санбюлетенів, стендів, таблиць, муляжів, кросвордів тощо (за рекомендаціями методичних керівників практики);
- проведення профорієнтаційної роботи серед працюючої молоді в лікувально-профілактичних закладах та школах за місцем проходження практики;
- вивчення структури захворювань у місцях проходження практики (збирання статистичних даних з окремих патологічних одиниць), враховуючи дані сучасної екологічної ситуації;
- збирання відгуків про випускників ВНМЗ, які працюють на базах практики.

Практика студентів проводиться на базах лікувально-профілактичних закладів, затверджених наказом по управлінню охорони здоров’я обласної держадміністрації, відповідно до вимог програми.

Базами проходження практики є:

- обласні клінічні лікарні;
- спеціалізовані лікувальні заклади;
- міські клінічні лікарні;
- центральні районні лікарні;
- районні лікарні;
- міські лікарні;
- медико-санітарні частини;
- госпіталі;
- станції швидкої медичної допомоги.

Умовою якісної підготовки студентів під час проходження практики є дотримання єдиних вимог до техніки виконання маніпуляцій на базах лікувально-профілактичних закладів, які забезпечуються співпрацею методичних, загальних і безпосередніх керівників. Тривалість робочого тижня студентів становить 36 год і 18 год для самостійної роботи.

На період практики студентів розподіляють за графіком по декілька осіб на робочі місця медичної сестри та фельдшера.

Обов’язки студентів на практиці:

- своєчасно прибути на базу практики;

- вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
- виконувати всі завдання, що передбачаються програмою практики та правила внутрішнього розпорядку лікувально-профілактичного закладу;
- подати до коледжу щоденник практики, характеристики та індивідуально виконані завдання;
- відповідати за виконану роботу та її результати на рівні зі штатними працівниками лікувального закладу;
- брати активну участь у суспільному житті колективу лікарні (п'ятихвилинки, конференції, конкурси тощо);
- по закінченні практики брати участь у підсумковій конференції;
- дотримуватися правил медичної етики;
- проводити санітарно-освітню роботу з пацієнтами та їхніми родичами;
- своєчасно скласти залік з практики.

Обов'язки методичного керівника практики:

- здійснювати зв'язок з керівниками практики від лікувальних закладів;
- скласти графік проходження практики студентами відповідно до програми;
- брати участь у розподілі студентів по робочих місцях;
- здійснювати контроль за веденням щоденників практикантами, ходом виконання програми;
- надавати методичну допомогу з техніки виконання маніпуляцій, елементів догляду за хворими, питань надання невідкладної допомоги;
- розробляти тематику індивідуальних завдань, перевіряти їх виконання;
- проводити зі студентами конференції, семінари за розділами програми;
- оцінювати результати виконання студентами програми практики;
- своєчасно проводити контроль за ходом практики на лікувальних базах;
- вести облік відвідування студентами практики;
- брати активну участь у підготовці диференційованого заліку з практики;
- своєчасно інформувати навчальну частину коледжу про хід практики на базах;
- проводити профорієнтаційну роботу з молоддю, що працює в лікувально-профілактичних закладах;
- збирати відгуки про випускників вищих навчальних медичних закладів, які працюють у лікувально-профілактичних закладах.

Мета і завдання практики

Виробнича практика

Догляд за хворими та медична маніпуляційна техніка проводиться з метою:

- поглиблення і систематизації отриманих теоретичних знань;
- удосконалення практичних навичок і вмінь з догляду за хворими відповідно до принципів медичної етики і деонтології;
- відпрацювання та вдосконалення техніки виконання медичних маніпуляцій.

Практика проводиться на завершальному етапі вивчення предмета “Догляд за хворими та медична маніпуляційна техніка”.

За період проходження практики студенти знайомляться з роботою:

- приймального відділення;
- центрального стерилізаційного відділення;
- відділень стаціонару;
- вивчають посадові обов'язки медичної сестри на кожному робочому місці;
- ознайомлюються з наказами та інструкціями МОЗ України, які регламентують роботу лікувально-профілактичних закладів із санітарно-протиепідемічного режиму.

Медсестринська практика проводиться з метою:

- повного оволодіння технікою виконання маніпуляцій, передбачених програмою; закріплення, систематизації та поглиблення теоретичних знань зі спеціальних предметів, розвитку професійного мислення;
- здійснення диференційованого догляду за пацієнтами;
- засвоєння принципів організації лікувально-охоронного режиму;
- проведення санітарно-освітньої роботи.

Самостійно і під контролем медичних сестер студенти виконують: обов'язкові практичні навички; оцінюють стан здоров'я пацієнтів; здійснюють догляд за тяжкохворими; беруть участь у наданні невідкладної

допомоги, в огляді та обстеженні вагітних та дітей різних вікових груп, проведенні профілактичних оглядів; закріплюють навички роботи з оформлення медичної документації; проводять патронажну роботу разом з лікарями і досвідченими медсестрами; ознайомлюються з організацією та проведенням профілактичних щеплень.

Переддипломна практика є завершальним етапом підготовки спеціалістів. Вона проводиться після закінчення теоретичного і практичного курсів та успішного складання заліків, екзаменів, які передбачені навчальним планом.

Метою практики є:

- узагальнення та поглиблення знань;
- удосконалення професійних навичок та вмій зі спеціальності;
- перевірка можливостей самостійної роботи майбутнього спеціаліста згідно з кваліфікаційною характеристикою.

По закінченні практики *студенти повинні знати:*

- основи законодавства України про охорону здоров'я, постанови Уряду України з питань охорони здоров'я і навколишнього середовища; організаційну структуру, правові та економічні аспекти діяльності лікувально-профілактичних закладів, методика статистичних досліджень, правила техніки безпеки під час роботи з медичним інструментарієм і обладнанням, питання організаційної діяльності екстремальної медичної служби цивільної оборони;
- анатоμο-фізіологічні, вікові, статеві, психологічні особливості здорової і хворої людини, причини і фактори ризику виникнення патологічних процесів в організмі, механізм їх виникнення і розвитку, основи фармакотерапії, сумісність, дозування і методика введення в організм лікарських засобів, правила обліку, виписування і зберігання лікарських препаратів;
- сучасну класифікацію, етіологію, патогенез, симптоматику захворювань, методи обстеження і діагностики, принципи лікування і догляду за хворими, особливості патології в різних вікових групах;
- методику обстеження і догляду за хворими різних вікових груп; маніпуляційну техніку, сучасну анестезіологічну, реанімаційну апаратуру, основні види реанімаційних заходів, правила асептики, нетрадиційні методи лікування, принципи санітарно-протиепідемічного і лікувально-охоронного режиму, принципи і норми медичної етики і деонтології;
- принципи профілактики захворювань і основи здорового способу життя, методи санітарно-гігієнічного та епідеміологічного обстеження, специфічну профілактику захворювань, основи раціонального харчування, дієти і оптимального режиму праці та побуту, питання охорони здоров'я матері і дитини, методи санітарно-освітньої роботи.

Студенти повинні вміти:

- чітко виконувати функціональні обов'язки;
- проводити спостереження за пацієнтом, пораненим, ураженим та оцінювати його стан;
- володіти медичною маніпуляційною технікою;
- готувати пацієнтів та інструментарій до різних видів досліджень;
- здійснювати догляд за тяжкохворими;
- надавати невідкладну медичну долікарську допомогу хворим з гострими станами та ушкодженнями;
- проводити профілактичну та санітарно-освітню роботу.

Самостійна робота студентів

З метою набуття студентами під час практики умінь та навичок для самостійного розв'язання виробничих, наукових і організаційних завдань та активізації їх діяльності, розширення світогляду, підвищення ініціативи, студентам пропонується виконати такі індивідуальні завдання, а саме:

- виготовлення тематичних санбюлетенів, стендів, таблиць, муляжів, кросвордів тощо (за рекомендаціями методичних керівників практики);
- проведення профорієнтаційної роботи серед працюючої молоді в лікувально-профілактичних закладах та школах за місцем проходження практики;
- вивчення структури захворювань у місцях проходження практики (збирання статистичних даних з окремих патологічних одиниць), враховуючи дані сучасної екологічної ситуації;
- збирання відгуків про випускників ВНМЗ, які працюють на базах практики.

Заняття та екскурсії під час практики

Під час проходження практики рекомендується проводити зі студентами-практикантами семінари, консультації як методичним, так і безпосереднім керівниками практик. Тематика їх має бути різноманітною, відповідати змісту програм. Пропонується також вивчення чинних наказів та інструкцій Міністерства охорони здоров'я України. Можна виділити один день на 2 тиж для консультацій у коледжі. Тематика семінарів та конференцій складається за навчальним закладом індивідуально, а час проведення визначається графіком (вказується день та час їх проведення).

Рекомендується також проведення екскурсій у діагностичні центри, спеціалізовані відділення (час екскурсій вказується в графіках практики).

Кількість годин на заняття та екскурсії не повинна перевищувати 6 год на тиждень.

Навчальні посібники

Під час проходження практики студенти повинні вивчити всі інструктивні листи, чинні накази Міністерства охорони здоров'я України та місцевих органів охорони здоров'я, ознайомитися з періодичними виданнями газет, журналів з медицини, іншою літературою, яку можна знайти за місцем проходження практики.

Методичні рекомендації:

- виконання програми практики;
- вивчення функціональних обов'язків, які закріплені за студентами на їхніх робочих місцях;
- опрацювання інструкцій з техніки безпеки;
- вивчення зразків заповнення медичної документації (історія хвороби, листки призначення, температурні листки тощо);
- ведення щоденників згідно з вимогами;
- виконання всіх обов'язків студента під час практики.

Форми і методи контролю

Упровадження під час практики чіткої системи поточного та підсумкового контролю виконання програми практики.

Методичний та безпосередній керівники повинні стежити за дисципліною практикантів, виконанням графіка проходження практики, щоденно здійснювати контроль за веденням щоденників (їх змістом, якістю оформлення, відповідністю програмі).

Вимоги до звіту

Звітним документом є щоденник практики, який містить текстовий і цифровий звіти про виконання програми практики.

Підсумування практики

Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання практики та індивідуального завдання і складають диференційований залік за програмою практики відповідно до чинного наказу МОЗ України 07.12.2005 р. № 690 "Про затвердження Положення про організацію та проведення практики студентів медичних та фармацевтичних вищих навчальних закладів I—II рівнів акредитації".

ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

Догляд за хворими та медична маніпуляційна техніка

Розподіл часу на практиці

№ з/п	Відділення	Дні	Години		
			Усього	Робота у відділенні	Самостійна робота
1	Приймальне відділення	1	9	6	3
2	Центральне стерилізаційне відділення	1	9	6	3
	Відділення стаціонару	10	90	60	30
	Усього	12	108	72	36

Приймальне відділення лікарні (1 день)

У приймальному відділенні студенти знайомляться з режимом роботи відділення, правилами реєстрації пацієнтів, заповненням медичної документації; беруть участь у загальному огляді, проведенні антропометрії та

санітарного оброблення пацієнтів (у тому числі з педикульозом), виконанні маніпуляцій, транспортуванні пацієнтів у відділення, приготуванні дезінфекційних розчинів.

Студенти повинні знати:

- санітарно-протиепідемічний режим приймального відділення;
- посадові обов'язки фельдшера, накази та інструкції, які регламентують роботу приймального відділення;
- правила прийому і санітарної обробки пацієнта;
- приготування та застосування сучасних дезінфекційних засобів, правила зберігання та техніку безпеки під час роботи з ними.

Студенти повинні уміти:

- проводити санітарну обробку пацієнта
- проводити антропометрію;
- виконувати маніпуляції;
- транспортувати пацієнтів;
- готувати дезінфікуючі розчини.

Перелік обов'язкових практичних навичок

1. Заповнення документації приймального відділення.
2. Проведення санітарної обробки пацієнта (у тому числі з педикульозом).
3. Проведення антропометрії.
4. Техніка транспортування та перекладання пацієнта.
5. Приготування робочих розчинів сучасних дезінфекційних засобів різної концентрації.

Центральне стерилізаційне відділення (1 день)

У ЦСВ студенти знайомляться з режимом роботи, документацією відділення, функціональними обов'язками персоналу, правилами техніки безпеки під час стерилізації, проводять прийом нестерильних біксів та видачу стерильних, беруть участь у вкладанні біксів в автоклав.

Студенти повинні знати:

- організацію роботи ЦСВ;
- методи та режими стерилізації, методи контролю стерилізації;
- дотримання норм і правил техніки безпеки під час стерилізації.

Студенти повинні уміти:

- проводити передстерилізаційне очищення виробів медичного призначення і контроль якості передстерилізаційного очищення;
- укладати бікс для накривання стерильного стола, лотка;
- дезінфікувати бікс.

Перелік обов'язкових практичних навичок

1. Передстерилізаційне очищення виробів медичного призначення (ВМП).
2. Контроль якості передстерилізаційного очищення ВМП.
3. Укладання бікса для накривання стерильного стола, лотка.
4. Дезінфекція бікса.

Відділення стаціонару (10 днів)

У відділенні стаціонару студенти знайомляться з особливостями забезпечення санітарно-протиепідемічного режиму відділень лікарні (накази, галузеві стандарти, інструкції, методичні рекомендації та ін.), правилами виписування, отримання, зберігання і обліку ліків у відділенні, обліком наркотичних (психотропних) лікарських засобів, посадовими обов'язками середнього і молодшого медичного персоналу, наказами та інструкціями, які регламентують роботу відділення, лікувально-охоронним режимом, організацією лікувального харчування у відділенні.

Студенти повинні знати:

- санітарно-протиепідемічний режим терапевтичного відділення (палати, маніпуляційного та процедурного кабінетів, буфетної тощо);
- посадові обов'язки молодшого медичного персоналу.

- правила виписування, зберігання і обліку ліків у відділенні (у тому числі наркотичних);
- організацію лікувального харчування у відділенні, принципи лікувального харчування та годування пацієнтів;
- методи найпростішої фізіотерапії;
- спостереження і догляд за пацієнтами.

Студенти повинні уміти:

- підготувати до роботи маніпуляційний кабінет;
- накривати стерильний стіл, лоток;
- проводити облаштування ліжка пацієнта, заміну натільної і постільної білизни, перекладання і транспортування пацієнта;
- проводити догляд за шкірою, волоссям, очима, вухами, носовими ходами, порожниною рота, статевими органами, проводити комплексну профілактику пролежнів;
- скласти порційну вимогу і добове меню згідно з рекомендованою дієтою. Проводити годування тяжкохворого;
- вимірювати температуру тіла, артеріальний тиск, досліджувати артеріальний пульс, проводити оцінку отриманих результатів та їх реєстрацію;
- проводити спостереження і догляд за пацієнтами із захворюваннями органів дихання, кровообігу, травлення, нирок і сечовивідних шляхів, тяжкохворими.

ПЕРЕЛІК ОBOB'ЯЗKOBИX ПPAКТИЧНИX HABIЧOK

1. Дезінфекція одноразових шприців та голок після їх використання.
2. Передстерилізаційне очищення ВМП.
3. Контроль якості передстерилізаційного очищення.
4. Стерилізація в повітряному стерилізаторі. Контроль якості.
5. Користування стерильним біксом.
6. Накривання стерильного стола.
7. Облаштування ліжка пацієнта.
8. Заміна натільної і постільної білизни лежачого пацієнта.
9. Техніка користування функціональним ліжком.
10. Техніка транспортування і перекладання пацієнта.
11. Догляд за шкірою: вмивання, обтирання лежачих пацієнтів.
12. Догляд за волоссям: миття, розчісування, гоління.
13. Догляд за статевими органами, промежиною (профілактика попрілостей).
14. Догляд за очима: промивання, очні ванночки.
15. Догляд за вухами, обробка зовнішнього слухового ходу.
16. Догляд за носовими ходами.
17. Догляд за порожниною рота: огляд, зрошення, протирання, чищення зубів, полоскання.
18. Комплексна профілактика пролежнів.
19. Догляд за шкірою в разі наявності пролежнів.
20. Складання порційної вимоги.
21. Складання приблизного добового меню згідно з рекомендованою дієтою.
22. Годування лежачого пацієнта з ложки, напувальника.
23. Годування пацієнта через назогастральний зонд за допомогою шприца Жане.
24. Годування пацієнта через гастростому, обробка шкіри навколо гастростоми.
25. Вимірювання температури тіла, оцінка отриманих даних, реєстрація.
26. Догляд за пацієнтом з лихоманкою.
27. Надання допомоги пацієнту під час критичного зниження температури тіла.
28. Визначення частоти, глибини, ритму дихання, оцінка отриманих даних.
29. Допомога пацієнту під час кашлю і задишки.
30. Долікарська допомога в разі кровохаркання та легеневої кровотечі.
31. Подача кисню з кисневої подушки та через носовий катетер.
32. Дослідження артеріального пульсу, його характеристика, реєстрація.
33. Вимірювання артеріального тиску, його оцінка, реєстрація.
34. Визначення добового діурезу, водного балансу, оцінка отриманих даних.
35. Надання долікарської допомоги під час блювання, аспірації блювотних мас.
36. Надання долікарської допомоги у разі виникнення шлунково-кишкової кровотечі.
37. Промивання шлунка за допомогою товстого зонда.

38. Застосування газовідвідної трубки.
39. Застосування очисної клізми.
40. Застосування олійної клізми.
41. Застосування сифонної клізми.
42. Застосування медикаментозної мікроклізми.
43. Катетеризація сечового міхура.
44. Промивання (інстиляція) сечового міхура.
45. Техніка поставлення медичних банок.
46. Техніка накладання гірчичників.
47. Техніка накладання вологого зігрівального компресу.
48. Техніка накладання охолоджувального компресу.
49. Техніка заповнення водою та застосування гумової грілки.
50. Техніка заповнення льодом та застосування гумового міхура.
51. Вибір призначень з листка лікарських призначень пацієнта.
52. Складання вимоги-замовлення на лікарські засоби.
53. Розкладання лікарських засобів у медичній шафі за способом їх застосування.
54. Втирання мазі, накладання пластиру, застосування присипки.
55. Закапування крапель у ніс, вуха, очі.
56. Закладання мазі за повіки.
57. Техніка користування дозованим аерозольним інгалятором.
58. Набирання розчину з ампул, флаконів.
59. Виконання скарифікаційної діагностичної проби на індивідуальну чутливість організму до антибіотика.
60. Виконання проби Манту.
61. Виконання підшкірних ін'єкцій.
62. Користування інсуліновим шприцом. Розрахунок дози інсуліну.
63. Уведення олійних розчинів.
64. Розчинення порошкоподібного антибіотика для парентерального введення та розрахунок дози антибіотиків.
65. Розчинення порошкоподібного антибіотика для поставлення діагностичної проби на індивідуальну чутливість організму до препарату.
66. Техніка накладання венозного джгута.
67. Техніка внутрішньовенного струминного введення лікарських засобів.
68. Заповнення системи одноразового використання інфузійним розчином.
69. Техніка внутрішньовенного краплинного введення лікарських засобів.
70. Узяття крові з вени для лабораторних досліджень.
71. Узяття мазка із зіва і порожнини носа.
72. Збирання мокротиння для загального клінічного аналізу, бактеріологічного дослідження, дослідження для виявлення мікобактерій туберкульозу.
73. Взяття блювотних мас і промивних вод шлунка для лабораторного дослідження.
74. Збирання калу для копрологічного, бактеріологічного досліджень, дослідження на приховану кров, яйця гельмінтів.
75. Техніка фракційного зондування, направлення матеріалу в лабораторію.
76. Техніка дуоденального зондування, направлення матеріалу в лабораторію.
77. Збирання сечі для загального клінічного аналізу.
78. Збирання сечі для дослідження за Зимницьким, Нечипоренком.
79. Збирання сечі для дослідження на діастазу, 17-кетостероїди.
80. Збирання сечі на наявність глюкози, кетонів у сечі.
81. Збирання сечі для бактеріологічного дослідження.
82. Підготовка пацієнта до рентгенологічного дослідження шлунка і кишківника.
83. Підготовка пацієнта до іригоскопії.
84. Підготовка пацієнта до бронхоскопії.
85. Підготовка пацієнта до езофагогастроуденоскопії.
86. Підготовка пацієнта до колоноскопії.
87. Підготовка пацієнта до ректороманоскопії.
88. Підготовка пацієнта до ультразвукової діагностики (УЗД) органів черевної порожнини.
89. Підготовка пацієнта до цистоскопії.
90. Підготовка пацієнта до плевральної пункції (плевроцентез), оснащення, допомога лікарю, догляд і спостереження за пацієнтом під час і після проведення процедури.
91. Підготовка пацієнта до абдомінальної пункції (лапароцентез), оснащення, допомога лікарю, спостереження і догляд за пацієнтом під час і після проведення процедури.
92. Виписування направлень на лабораторне дослідження.

93. Заповнення екстреного повідомлення в СЕС про наявність інфекційного захворювання, харчового, гострого професійного отруєння.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Проведення повної та часткової санітарної обробки пацієнта.
2. Санітарна обробка пацієнта з педикульозом.
3. Долікарська допомога хворому в разі погіршення стану під час приймання гігієнічної ванни.
4. Дезінфекція предметів догляду, особистої гігієни пацієнта, посуду.
5. Контроль якості передстерилізаційного очищення виробів медичного призначення.
6. Організація роботи в центральних стерилізаційних відділеннях.
7. Стерилізація в повітряному стерилізаторі. Контроль якості стерилізації.
8. Стерилізація у парових стерилізаторах. Контроль якості стерилізації.
9. Користування стерильною стерилізаційною коробкою (біксом).
10. Підготовка до роботи маніпуляційного кабінету.
11. Облаштування ліжка пацієнта.
12. Техніка заміни натільної і постільної білизни лежачому хворому.
13. Техніка користування функціональним ліжком.
14. Техніка транспортування і перекладання пацієнта.
15. Догляд за шкірою, умивання лежачих пацієнтів, обтирання.
16. Догляд за волоссям лежачих пацієнтів: миття, розчісування, гоління.
17. Догляд за статевими органами, промежиною (підмивання, висушування).
18. Догляд за очима: промивання, ванночки.
19. Догляд за вухами, обробка зовнішнього слухового ходу.
20. Догляд за носовими ходами.
21. Догляд за порожниною рота (огляд, зрошення, протирання, чищення зубів, полоскання).
22. Комплексна профілактика пролежнів.
23. Догляд за шкірою в разі наявності пролежнів.
24. Складання приблизного добового меню згідно з рекомендованою дієтою.
25. Годування лежачого пацієнта з ложки, напувальника.
26. Уведення харчових сумішей через зонд, годування пацієнта через гастростому, обробка шкіри навколо гастростоми.
27. Вимірювання температури тіла, реєстрація.
28. Догляд за пацієнтом з лихоманкою.
29. Надання допомоги пацієнту під час критичного та літичного зниження температури тіла.
30. Визначення частоти, глибини, ритму дихання, оцінка отриманих даних.
31. Долікарська допомога у разі виникнення кровохаркання, легеневої кровотечі.
32. Подача кисню з кисневої подушки. Централізована подача кисню через носові катетери, кисневі маски.
33. Визначення артеріального пульсу, його характеристика, реєстрація у температурному листку.
34. Вимірювання артеріального тиску, його оцінка, реєстрація.
35. Надання допомоги під час блювання, аспірації блювотних мас.
36. Надання долікарської допомоги у разі виникнення шлунково-кишкової кровотечі.
37. Техніка застосування газовідвідної трубки.
38. Техніка поставлення очисної клізми.
39. Техніка промивання шлунка.
40. Техніка поставлення сифонної клізми.
41. Техніка медикаментозної мікроклізми.
42. Катетеризація сечового міхура м'яким катетером.
43. Визначення добового діурезу, водного балансу.
44. Техніка поставлення медичних банок.
45. Техніка застосування гірчичників.
46. Техніка накладання зігрівального компресу.
47. Техніка накладання охолоджувального компресу.
48. Техніка заповнення водою та застосування гумової грілки.
49. Техніка заповнення льодом та застосування гумового міхура.
50. Розкладання лікарських засобів у медичній шафі за способом їх застосування.
51. Втирання мазі, накладання пластиру, застосування присипки.
52. Закапування крапель у ніс, вуха, очі.
53. Закладання мазі за повіки.
54. Техніка користування дозованим аерозольним інгалятором.

55. Техніка набирання розчинів із ампул і флаконів.
56. Техніка внутрішньокірних ін'єкцій.
57. Проведення діагностичних проб на індивідуальну чутливість до лікарських засобів.
58. Техніка проби Манту.
59. Техніка підшкірних ін'єкцій.
60. Користування інсуліновим шприцом. Розрахунок дози інсуліну.
61. Техніка уведення олійних розчинів.
62. Техніка внутрішньом'язових ін'єкцій.
63. Розведення та розрахунок дози антибіотика.
64. Техніка накладання венозного джгута.
65. Техніка внутрішньовенного струминного введення лікарських засобів.
66. Техніка взяття крові із вени для лабораторного дослідження: бактеріологічного, біохімічного.
67. Техніка внутрішньовенного краплинного введення лікарських засобів.
68. Техніка взяття мазка із зіва і порожнини носа.
69. Збирання мокротиння для лабораторного та бактеріологічного досліджень.
70. Узяття блювотних мас і промивних вод шлунка для дослідження.
71. Збирання калу для досліджень: копрологічного, бактеріологічного, на приховану кров, на яйця гельмінтів.
72. Техніка дуоденального зондування.
73. Підготовка пацієнта та збирання сечі для загального та бактеріологічного досліджень.
74. Підготовка пацієнта та збирання сечі для дослідження за Нечипоренком.
75. Підготовка пацієнта та збирання сечі для дослідження за Зимницьким.
76. Підготовка пацієнта до рентгенологічних досліджень.
77. Підготовка пацієнта до ендоскопічних досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

- Інфекційний контроль у медичних закладах: навч. посіб. / За ред. І.Я. Губенко / Черкаси: Б. в., 2007. — 44 с.*
- Касевич Н.М. Основи медсестринства в модулях: навч. посіб. — К.: Медицина, 2009.*
- Касевич Н.М. Загальний догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: підручник. — К.: Медицина, 2008. — 424 с.*
- Касевич Н.М. Практикум із сестринської справи: навч. посіб. — К.: Здоров'я, 2005. — 464 с.*
- Ковальова О.М., Лісовий В.М., Шевченко С.І., Фролова Т.В. та ін. Догляд за хворими: підручник. — К.: ВСВ “Медицина”, 2010. — 488 с.*
- Лісовий В.М., Ольховська Л.П., Капустник В.А. Основи медсестринства: підручник. — К.: ВСВ “Медицина”, 2010. — 560 с.*
- Медсестринський догляд за пацієнтом: Стандарти медсестринських процедур, маніпуляцій та планів догляду і навчання: навч. посіб. / І.Я. Губенко, О.Т. Шевченко, Л.П. Бразалій, В.Г. Апшай. — К.: Медицина, 2008. — 304 с.*
- Савка Л.С., Разінкова Л.І., Коплик А.Ф., Коцар О.І., Аленіч О.І. Догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: навч. посіб. / За ред. Л.М. Ковальчука, О.В. Кононова. — К.: Медицина, 2009. — 480 с.*
- Вітенко І.С., Дутка Л.М., Зіменковська Л.Я. Основи загальної і медичної психології. — К.: Вища шк., 1991.*
- Щуліпенко І.М. Загальний і спеціальний медичний догляд за хворими з основами валеології: навч.-метод. посіб. — К., 1998. — 384 с.*

МЕДСЕСТРИНСЬКА ПРАКТИКА

Перелік відділень і розподіл часу

№ з/п	Відділення ЛПЗ	Кількість днів	Кількість годин		
			Усього	Робота у відділенні	Самостійна робота
11	Терапевтичного профілю				
	стаціонар	18	162	108	54
	поліклініка	2	18	12	6
22	Хірургічного профілю				
	стаціонар	18	162	108	54
	поліклініка	2	18	12	6
33	Педіатричного профілю				
	стаціонар	6	54	36	18

	поліклініка	1	9	6	3
44	Акушерсько-гінекологічного профілю				
	гінекологічне відділення	6	54	36	18
	жіноча консультація	1	9	6	3
	Усього	54	486	324	162

ВІДДІЛЕННЯ ТЕРАПЕВТИЧНОГО ПРОФІЛЮ

Студенти повинні знати:

- посадові обов'язки фельдшера, накази та інструкції, які регламентують роботу відділень терапевтичного профілю;
- класифікацію, етіологію, патогенез, симптоматику захворювань, принципи лікування та догляду;
- методи інструментального обстеження хворих і правила техніки безпеки під час роботи з апаратурою;
- невідкладну допомогу при загрозливих станах;
- принципи профілактики захворювань;
- основи медичної етики і деонтології.

Студенти повинні вміти:

- володіти маніпуляційною технікою та самостійно виконувати обов'язкові практичні навички;
- за даними обстеження визначати стан тяжкості захворювання та надавати невідкладну допомогу пацієнтам у разі: бронхіальної астми, легеневої кровотечі, непритомності, колапсу, стенокардії, інфаркту міокарда, гіпертензивного кризу, гострої лівошлуночкової недостатності, блювання, шлунково-кишкової кровотечі, печінкової кольки, ниркової кольки, діабетичної коми, гіпоглікемічної коми, анафілактичного шоку, алергічних станів.

Робота в стаціонарі (18 днів)

Робочим місцем студентів є медсестринський пост, маніпуляційний і процедурний кабінети, кабінети функціональної та інструментальної діагностики. До 6 год робочого часу виділяється на роботу в клінічній лабораторії.

На медсестринському посту працюють з документацією сестри медичної палатної, здійснюють догляд за хворими в палатах, виконують призначення лікаря, беруть участь у проведенні огляду хворих і наданні долікарської допомоги при невідкладних станах, виконують заходи, спрямовані на підтримання санітарно-протиепідемічного та лікувально-охоронного режимів, готують хворих до лабораторних, інструментальних та функціональних обстежень.

У маніпуляційному кабінеті засвоюють правила організації роботи кабінету та підготовки приміщення до роботи, працюють з листками призначень, вводять парентерально лікарські препарати, вивчають правила зберігання та обліку сильнодіючих та отруйних засобів (списки А, Б).

Готують процедурний, маніпуляційний кабінети та інструментарій до роботи, беруть участь у підготовці пацієнти до процедур, здійснюють поточну та заключну дезінфекцію процедурного та маніпуляційного кабінетів. За наявності у відділенні (лікарні) окремого кабінету зондувань до 6 год робочого часу студента відводиться для роботи в ньому.

У кабінеті функціональної та інструментальної діагностики вдосконалюють навички роботи з різними моделями ЕКГ-апаратів, визначають функцію зовнішнього дихання, готують пацієнтів до ендоскопічних, ультразвукових, рентгенологічних обстежень та беруть участь у їх проведенні.

ПЕРЕЛІК ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Реєстрація пацієнтів, які поступають у стаціонар.
2. Здійснення огляду пацієнта, оцінка його стану.
3. Проведення термометрії, записування результатів в температурному листку.
4. Дослідження артеріального пульсу, його характеристика, реєстрація.
5. Вимірювання артеріального тиску, його оцінка, реєстрація.
6. Визначення частоти, глибини, ритму дихання, оцінка отриманих даних.
7. Підготовка пацієнтів до:
 - збирання сечі для загальноклінічного аналізу, на наявність глюкози, кетонів, визначення рівня діастазу, аналізів сечі за Нечипоренком, Зимницьким;
 - збирання калу для бактеріологічного дослідження, на яйця гельмінтів, приховану кров;
 - гастроскопії, бронхоскопії, ректороманоскопії, колоноскопії;

- УЗД органів черевної порожнини;
 - рентгенологічних досліджень органів травного каналу, нирок;
 - плевральної та абдомінальної пункції.
8. Реєстрація електрокардіограм, проведення пневмотахометрії, спірографії.
 9. Підготовки маніпуляційного стола до роботи.
 10. Проведення діагностичної проби на індивідуальну чутливість до лікарських засобів.
 11. Розведення і розрахунок дози антибіотика.
 12. Виконання ін'єкцій внутрішньошкірних, підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних вливань.
 13. Заповнення системи одноразового використання інфузійним розчином.
 14. Узяття крові із вени для імунологічних, біохімічних та бактеріологічних досліджень.
 15. Проведення дезінфекції, передстерилізаційного очищення виробів медичного призначення.
 16. Проведення контролю якості передстерилізаційного очищення виробів медичного призначення на наявність залишків крові та мийних засобів.
 17. Промивання шлунка.
 18. Проведення фракційного та дуоденального зондувань.
 19. Поставлення клізм: очисної, сифонної, олійної, лікувальної.
 20. Проведення катетеризації сечового міхура.
 21. Техніка користування функціональним ліжком.
 22. Заміна натільної та постільної білизни лежачому пацієнту.
 23. Годування тяжкохворого.
 24. Обробка шкіри, профілактика пролежнів.
 25. Подавання судна, сечоприймача та їх дезінфекція.
 26. Накладання зігрівального компресу.
 27. Техніка застосування медичних банок.
 28. Техніка накладання гірчичників.
 29. Подача кисню з кисневої подушки.
 30. Техніка користування дозованим аерозольним інгалятором.
 31. Застосування грілки та міхура з льодом.
 32. Узяття мазків із зіва та порожнини носа.
 33. Збирання мокротиння для дослідження.
 34. Підготовка зондів, катетерів, наконечників до маніпуляції.
 35. Приготування розчинів хлорного вапна, хлораміну, сучасних дезінфекційних розчинів.
 36. Виписування, облік і зберігання сильнодіючих, наркотичних та отруйних речовин згідно з чинними наказами.
 37. Констатація смерті, правила поводження з трупом.

Робота в поліклініці (2 дні)

Робочі місця студентів: на прийомі з лікарем та на дільниці з дільничною медичною сестрою. Практиканти беруть участь у прийомі хворих з дільничним терапевтом. Під контролем дільничної медсестри підбирають контингент хворих для диспансерного огляду, заповнюють медичну документацію, виконують призначені маніпуляції пацієнтам вдома, проводять санітарно-освітню роботу з населенням, заповнюють уніфіковану документацію терапевтичного кабінету поліклініки.

За наявності в поліклініці денного стаціонару, маніпуляційного, процедурного кабінетів, кабінету функціональної діагностики години роботи в поліклініці можуть бути збільшені за рахунок годин роботи на відповідних робочих місцях у стаціонарі.

ПЕРЕЛІК ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Здійснення огляду пацієнта, оцінка його стану.
2. Проведення термометрії, записування результатів у температурному листку.
3. Дослідження артеріального пульсу, його характеристика, реєстрація.
4. Вимірювання артеріального тиску, його оцінка, реєстрація.
5. Робота з листком призначень.
6. Підготовка пацієнтів та всього необхідного до:
 - загального аналізу сечі, визначення білка, цукру та кетонів тіл експрес-методами, аналізу сечі на цукор, діастазу, аналізів сечі за Нечипоренком, Зимницьким;
 - аналізів калу на яйця гельмінтів, приховану кров, копрограму,
 - УЗД органів черевної порожнини,
 - рентгенологічних досліджень органів травного каналу, нирок,

7. Реєстрація електрокардіограм.
8. Підготовка маніпуляційного стола до роботи.
9. Виконання внутрішньошкірних, підшкірних, внутрішньом'язових ін'єкцій, внутрішньовенних вливань.
10. Узяття крові з вени для імунологічного, біохімічного, бактеріологічного досліджень.
11. Оформлення амбулаторної карти, статистичного талону, направлення, довідок пацієнта, карти диспансерного обліку.
12. Оформлення рецептів на лікарські препарати різним категоріям пацієнтів.
13. Проведення профілактичних оглядів.
14. Надання рекомендацій пацієнтам з лікувального харчування.
15. Участь у складанні статистичних звітів.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Загальний аналіз крові, основні показники. Діагностичне значення в клініці внутрішніх хвороб.
2. Дослідження сечі (загальний аналіз, за методами Зимницького, Нечипоренка), основні показники, діагностичне значення. Дослідження мокротиння, калу, шлункового та дуоденального вмісту.
3. Електрокардіографія як метод діагностики захворювань серцево-судинної системи. Методика реєстрації електрокардіограми.
4. Інструментальні методи обстеження пацієнтів. Діагностичне значення рентгенологічного, ендоскопічного, ультразвукового методів дослідження.
5. Бронхіт (гострий і хронічний). Етіологія, патогенез, клінічні симптоми, перебіг, лікування, догляд за пацієнтами, профілактика.
6. Пневмонія, сучасна класифікація: етіологія, патогенез, клінічні симптоми, перебіг, ускладнення, особливості догляду за пацієнтами.
7. Бронхіальна астма. Етіологія, патогенез, класифікація. Клінічна картина нападу бронхіальної астми, лікування, догляд за пацієнтами.
8. Діагностика бронхіальної астми. Профілактика захворювання.
9. Туберкульоз легень. Етіологія, патогенез, класифікація, методи діагностики туберкульозу.
10. Характеристика клінічних форм туберкульозу легень, лікування, специфічна профілактика.
11. Сухий плеврит. Етіологія, основні клінічні симптоми, лікування, догляд за пацієнтами, профілактика.
12. Ексудативний плеврит. Етіологія, клінічні симптоми, діагностика. Лікування, догляд за пацієнтами, профілактика.
13. Бронхоектатична хвороба. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми, ускладнення. Діагностика, лікування, догляд за пацієнтами, профілактика.
14. Рак легень. Чинники, які сприяють розвитку раку легень, клінічна картина залежно від локалізації пухлин. Методи діагностики хвороби та лікування пацієнтів, особливості догляду за ними.
15. Ревматична хвороба. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічні симптоми, прогноз, діагностика, лікування, профілактика захворювання та його загострень.
16. Гіпертензивна хвороба та симптоматична артеріальна гіпертензія. Етіологія і патогенез, класифікація, основні клінічні симптоми, діагностика захворювання, принципи лікування.
17. Гіпертензивний криз, класифікація, клінічні симптоми, невідкладна медична допомога.
18. ІХС. Стенокардія, клінічна класифікація, характеристика нападу стенокардії, надання невідкладної медичної допомоги при нападі стенокардії.
19. Інфаркт міокарда. Варіанти перебігу. Ускладнення інфаркту міокарда.
20. Інфаркт міокарда. Клінічні форми. Невідкладна медична допомога, транспортування пацієнта.
21. Гостра лівошлункочкова недостатність. Причини, клінічні симптоми, принципи невідкладної медичної допомоги.
22. Гостра судинна недостатність (непритомність, колапс, шок). Причини, клінічні ознаки, надання невідкладної медичної допомоги.
23. Хронічна серцева недостатність. Клінічна класифікація, основні клінічні симптоми залежно від стадії, лікування, догляд за пацієнтами.
24. Гострий гастрит. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми, лікування, догляд за пацієнтами.
25. Хронічний гастрит. Етіологія, класифікація, клінічні симптоми. Діагностика, лікування, диспансеризація.
26. Виразкова хвороба шлунка й дванадцятипалої кишки. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Методи діагностики лікування, диспансеризація.
27. Виразкова хвороба. Ускладнення: клінічні ознаки шлункової кровотечі, перфорації шлунка, надання невідкладної медичної допомоги.
28. Рак шлунка. Передракові захворювання. Клінічні ознаки. Методи діагностики та лікування. Особливості догляду за пацієнтами.
29. Хронічний гепатит. Етіологія, патогенез, клінічна класифікація, основні клінічні ознаки, діагностика, лікування.

30. Цироз печінки. Етіологія, основні клінічні ознаки, діагностика, лікування, профілактика.
31. Хронічний холецистит. Клінічна картина, діагностика, лікування, догляд за пацієнтами, профілактика.
32. Жовчнокам'яна хвороба. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми печінкової коліки. Діагностика, невідкладна медична допомога.
33. Хронічний панкреатит. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Лабораторна діагностика, лікування, профілактика.
34. Гострий гломерулонефрит. Етіологія, патогенез, клінічна класифікація. Лікування, догляд за пацієнтами, прогноз, диспансеризація.
35. Хронічний гломерулонефрит. Етіологія, патогенез, клінічна класифікація. Клінічні ознаки, діагностика, лікування, догляд за пацієнтами, профілактика.
36. Гострий та хронічний пієлонефрит. Етіологія, патогенез, основні клінічні симптоми, діагностика, лікування, профілактика.
37. Хронічна ниркова недостатність. Етіологія, патогенез. Основні клінічні ознаки, діагностика, лікування, профілактика.
38. Нирковокам'яна хвороба. Етіологія, патогенез. Основні клінічні ознаки ниркової кольки, надання невідкладної медичної допомоги.
39. Дифузний токсичний зоб. Етіологія, клінічні симптоми, діагностика, лікування, догляд за пацієнтами.
40. Гіпотиреоз. Етіологія, клінічні симптоми. Лікування, догляд за пацієнтами, профілактика.
41. Цукровий діабет. Етіологія, патогенез, основні клінічні ознаки захворювання, діагностика, лікування, профілактика захворювання та його ускладнень.
42. Основні причини розвитку гіпо- й гіперглікемічної коми. Клінічні ознаки. Невідкладна медична допомога.
43. Залізодефіцитна анемія. Етіологія, клінічні ознаки, діагностика, лікування.
44. В₁₂-дефіцитна анемія. Етіологія, клінічні ознаки, діагностика, лікування.
45. Гострий лейкоз. Етіологія, клінічні ознаки, перебіг, прогноз, ускладнення. Лікування, догляд за пацієнтами.
46. Ревматоїдний артрит. Етіологія, клінічний перебіг, діагностика. Лікування, догляд за пацієнтами.
47. Гострі алергійні захворювання. Етіологія. Клінічні ознаки кропив'янки і набряку Квінке. Невідкладна допомога.
48. Анафілактичний шок. Етіологія, клінічні ознаки, невідкладна допомога, догляд за пацієнтами.
49. Сироваткова хвороба. Етіологія, клінічні ознаки, перебіг, прогноз, лікування, профілактика.
50. Основні види невідкладної медичної допомоги в разі гострих інтоксикацій.
51. Охорона праці при роботі з електроприладами.
52. Профілактика професійних захворювань.

ЛІТЕРАТУРА

- Бондаренко А.Д.* Навчально-методичний посібник із терапії. — К.: Б. в., 2003.
- Єпішина А.В.* Внутрішні хвороби. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2005.
- Кузьмін В.Д.* Довідник домашнього лікаря. — М.: Астрель, 2000.
- Мостовий Ю.М.* Сучасні класифікації та стандарти лікування розповсюджених захворювань внутрішніх органів. — Вінниця, 2011.
- Нейко Є.М., Боцюрко В.І.* Внутрішні хвороби. — К.: Здоров'я, 2000.
- Середюк Н.М.* Внутрішня медицина. — К.: Медицина, 2006.
- Швед М.І., Пасечко Н.В.* Терапія. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2007.

ВІДДІЛЕННЯ ХІРУРГІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Студенти повинні знати:

- чинні накази, інструкції, галузевий стандарт, які регламентують роботу хірургічних відділень, стаціонарів хірургічного і травматологічного кабінетів поліклініки;
- посадові інструкції медичних сестер на кожному робочому місці;
- симптоматику захворювань та пошкоджень, їх ускладнення, обсяг долікарської допомоги при невідкладних станах;
- правила техніки безпеки;
- основи медичної етики і деонтології;
- тактику надання долікарської допомоги при невідкладних станах;
- тактику в разі аварійної ситуації при роботі з кров'ю та іншими біологічними рідинами.

Студенти повинні вміти:

- володіти маніпуляційною технікою та самостійно виконувати обов'язкові практичні навички;
- за даними обстеження визначати тяжкість захворювання та надавати невідкладну долікарську допомогу

хворим у разі: гострої крововтрати, шлунково-кишкової кровотечі, легеневої кровотечі, кровотечі з носа, поранення шиї, переломів хребта (ускладненого і неускладненого), переломів трубчастих кісток, кісток таза, ребер, пневмотораксів, вивиху нижньої щелепи, черепно-мозкової травми, травматичного шоку, хімічних опіків шкірних покривів і стравоходу, термічного опіку, електротравми, відморожень, “гострого живота”, гострої затримки сечі, ниркової кольки, маститу, гострого тромбофлебиту, посттрансфузійних ускладнень;

— здійснювати особистий протиснідний захист при роботі з кров’ю та іншими біологічними рідинами.

Робота у відділенні (18 днів)

Робочі місця студентів:

- пост палатної медсестри;
- маніпуляційний кабінет;
- чиста та гнійна перев’язувальні;
- операційний блок;
- гіпсувальний кабінет.

Вивчають режим роботи відділень, посадові обов’язки на кожному робочому місці, під контролем досвідчених медичних сестер працюють із хворими у відділенні (приймають та виписують, здійснюють загальний догляд, готують до обстежень, операцій, транспортують та ін.)

Беруть участь у підготовці маніпуляційного, перев’язувального кабінетів, операційного блоку до роботи, переливанні крові та кровозамінників, складанні наборів інструментів до операцій, ознайомлюються з веденням обліку наркотичних та отруйних речовин, готують до стерилізації перев’язний матеріал та інструментарій, знезаражують використаний перев’язний матеріал, асистують лікарю під час перев’язок та операцій, накладають різні види пов’язок, знімають і накладають шви та ін.

Вчать надавати долікарську допомогу хворим з невідкладними станами та оволодівають технікою проведення реанімаційних заходів.

Вивчають документацію відділення та правила її заповнення.

ПЕРЕЛІК ОBOB’ЯЗKOBИХ ПPAКТИЧНИХ НАВИЧOK

1. Транспортування і перекладання хворих з переломами кісток таза, стегнової кістки, ребра, хребта.
2. Підготовка марлевих кульок, серветок, турунд.
3. Знезараження та передстерилізаційне очищення виробів медичного призначення та використаного перев’язного матеріалу.
4. Контроль якості передстерилізаційного очищення.
5. Укладання матеріалу в бікси для стерилізації.
6. Підготовка зондів, дренажів до стерилізації та проведення їх стерилізації.
7. Передстерилізаційна обробка і стерилізація мисок.
8. Обробка рук сучасними та класичними методами.
9. Одягання операційної сестри і хірурга в стерильний одяг.
10. Підготовка стерильного столу до роботи.
11. Проведення місцевої анестезії, анестезії хлоретилом.
12. Підготовка та обробка операційного поля.
13. Складання набору медичних інструментів для: венесекції, трахеостомії, первинної хірургічної обробки ран, лапароцентезу, апендектомії, трепанації черепа, ампутації кінцівки, скелетного витягнення, розтину гнояків.
14. Заповнення інфузійних систем і їх підключення.
15. Визначення групи крові та резус-фактора.
16. Проведення проб на сумісність крові донора і реципієнта.
17. Катетеризація сечового міхура.
18. Проведення премедикації.
19. Підготовка анестезіологічного столика.
20. Перев’язування ран.
21. Накладання та зняття швів.
22. Накладання м’яких і твердих пов’язок: клейових, бинтових (чепець, на одне і обидва ока, вуздечку, хрестоподібну на потилицю, колосоподібну на плечовий суглоб, спіральну на грудну клітку, грудну залозу, Дезо, черепашачу, на пальці, восьмиподібну на променево-зап’ястковий суглоб), косинкові пов’язки, шини Крамера, Дітерікса), підготовка гіпсових бинтів, лонгет, накладання і зняття гіпсових пов’язок та лонгет, підготовка шини Беллера для застосування.
23. Накладання джгута при артеріальній кровотечі.
24. Пальцеве притискання артерії.
25. Проведення непрямого масажу серця.

26. Проведення штучної вентиляції легень (рот- у- рот, рот-у-ніс).
27. Надання допомоги при западанні язика.
28. Здійснення особистого протиснідного захисту при роботі з кров'ю та іншими біологічними рідинами
29. Оформлення карти стаціонарного хворого (історія хвороби).

Робота в поліклініці (2 дні)

Робочі місця студентів: хірургічний, травматологічний кабінети і відповідні підрозділи (перев'язувальна, мала операційна, гіпсувальний кабінет, травматологічний пункт та ін.). Студенти вивчають режим роботи кабінетів, беруть участь у прийомі хворих, виконують маніпуляції та призначення лікаря під контролем медичної сестри, заповнюють медичну документацію, проводять санітарно-освітню роботу.

ПЕРЕЛІК ОBOB'ЯЗKOBИХ ПPAКТИЧНИХ НАВИЧOK

1. Прийом хворих та оцінка їх стану.
2. Транспортування і перекладання хворих з переломами кісток таза, стегнової кістки, ребра, хребта.
3. Підготовка марлевих кульок, серветок, турунд.
4. Знезараження і передстерилізаційне очищення виробів медичного призначення.
5. Контроль якості передстерилізаційного очищення.
6. Передстерилізаційна обробка і стерилізація лотків.
7. Обробка рук сучасними та класичними методами.
8. Підготовка стерильного стола перев'язувальної сестри до роботи.
9. Проведення місцевої анестезії, анестезії хлоретилом.
10. Складання наборів медичних інструментів для первинної хірургічної обробки ран, трахеостомії, розтину гнояків та ін.
11. Підготовка та обробка операційного поля.
12. Проведення туалету ран.
13. Накладання м'яких пов'язок на різні ділянки тіла.
14. Накладання кровоспинного джгута при артеріальній кровотечі.
15. Пальцеве притискання артерії.
16. Накладання та зняття швів.
17. Накладання та зняття лонгетних і циркулярних гіпсових пов'язок.
18. Заповнення документації хірургічного кабінету.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Оброблення рук методом С-4.
2. Оброблення рук за методом Спасокукоцького—Кочергіна.
3. Оброблення рук стериліумом та іншими сучасними препаратами.
4. Надягання стерильного халата та рукавичок.
5. Надягання стерильного халата та рукавичок на хірурга.
6. Зупинення артеріальної кровотечі з верхньої третини плеча.
7. Зупинення артеріальної кровотечі з нижньої третини плеча.
8. Здійснення пальцевого притискання плечової артерії.
9. Проведення провідникової анестезії за Лукашевичем—Оберстом.
10. Надання допомоги при гострій затримці сечі.
11. Механічна травма живота. Діагностика. Надання допомоги.
12. Накладення пов'язки “лицарська рукавичка”.
13. Накладення пов'язки “рукавичка”.
14. Накладення пов'язки Дезо.
15. Накладення колосоподібної пов'язки на плечовий суглоб.
16. Накладення пов'язки “чепець”.
17. Накладення пов'язки “шапка Гіппократа”.
18. Накладення пов'язки “вуздечка”.
19. Накладення пов'язки на очі.
20. Накладення косинкової пов'язки в разі ушкоджень різної локалізації.
21. Визначення групи крові за допомогою стандартних сироваток.
22. Визначення групи крові за допомогою цоліклональних реагентів.
23. Визначення резус-належності експрес-методом.
24. Проведення проби на індивідуальну сумісність.

25. Проведення проби на резус-сумісність.
26. Визначення придатності крові та її препаратів до переливання.
27. Підготування медичних інструментів для венесекції.
28. Підготування медичних інструментів для первинної хірургічної обробки рани.
29. Підготування медичних інструментів для трепанації черепа.
30. Підготування медичних інструментів для операції на кінцівках.
31. Підготування медичних інструментів для скелетного витягання.
32. Підготування медичних інструментів для розтину гнояка.
33. Підготування медичних інструментів для ампутації кінцівок.
34. Підготування медичних інструментів для трахеостомії.
35. Накладання вузлових швів.
36. Зняття вузлових швів.
37. Проведення перев'язки асептичної рани.
38. Проведення перев'язки рани з анаеробною інфекцією.
39. Проведення перев'язки рани в стадії гідратації.
40. Проведення перев'язки рани в стадії дегідратації.
41. Надання допомоги в разі відкритого пневмотораксу.
42. Надання медичної допомоги в разі перелому ключиці без зміщення відламків.
43. Надання медичної допомоги в разі перелому діафіза правого плеча.
44. Надання медичної допомоги в разі перелому кісток передпліччя в середній третині.
45. Накладання медичної гіпсової пов'язки в разі перелому кісток передпліччя в типовому місці.
46. Надання медичної допомоги в разі перелому стегна.
47. Надання медичної допомоги в разі перелому кісток гомілки.
48. Надання медичної допомоги в разі опіку кисті.
49. Надання медичної допомоги в разі перелому кісток таза.
50. Здійснення суб'єктивного та об'єктивного обстеження хворого.
51. Проведення профілактики правцю у щепленого та нещепленого пацієнта.
52. Виготовлення перев'язного матеріалу (марлева кулька, серветка, турунда).
53. Здійснення передстерилізаційної обробки хірургічного інструментарію.
54. Проведення премедикації хворому.
55. Проведення реанімаційних заходів на муляжі.
56. Незащемлена грижа живота. Клінічна картина, рекомендації.
57. "Гострий живіт". Етіологія. Основні клінічні ознаки, надання допомоги.
58. Гостра крововтрата. Критерії оцінки, клінічні ознаки, надання допомоги.
59. Відмороження. Клінічна картина, надання допомоги.
60. Опіки. Визначення площі опікової поверхні, надання невідкладної допомоги.

ЛІТЕРАТУРА

- Кім О.М., Ковальчук О.Л.* Хірургія. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2004.
Кондратенко П.Г. Хірургія. — К.: Медицина, 2009.
Оскретов В.І. Загально-хірургічні навички. — Н. Новгород: НГМА, 2002.
Петров С.Н. Общая хирургия. — М.: Б. и., 2005.
Черенько Н.П., Ваврик Ж.М. Загальна хірургія. — К.: Здоров'я, 2000.
Шевчук Д.А. Общая хирургия. — Ростов на/Д: Феникс, 2007. *Шідловський В.О., Захаріш М.П.*
 Факультетська хірургія. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2002.

ВІДЦІЛЕННЯ ПЕДІАТРИЧНОГО ПРОФІЛЮ

Студенти повинні знати:

- чинні накази та інструкції, які регламентують роботу дитячого стаціонару та поліклініки;
- анатоμο-фізіологічні особливості дітей різного віку;
- правила вигодовування дітей до року та розрахунок разової та добової кількості їжі;
- симптоматику захворювань, їх ускладнення, обсяг долікарської допомоги при них;
- календар профілактичних щеплень;
- правила медичної етики та деонтології.

Студенти повинні уміти:

- володіти маніпуляційною технікою та виконувати обов'язкові практичні навички під контролем медичної сестри;
- за даними обстежень оцінювати стан розвитку дитини (фізичний та нервово-психічний), стан тяжкості хворої дитини;

- давати поради батькам щодо вигодовування та загартовування дітей;
- здійснювати догляд і спостереження за хворою та здоровою дитиною;
- надавати долікарську допомогу у разі таких невідкладних станів: гіпертермії, судом, ларингоспазму, стенозувального ларинготрахеїту, носової кровотечі, асфіксії новонародженого, дихальної недостатності, астматичного стану, гострої серцевої недостатності, колапсу і непритомності, діабетичної та гіпоглікемічної ком, анафілактичного шоку і алергічних станів, токсикозу з екзикозом, гострої ниркової недостатності;
- проводити санітарно-освітню роботу.

Робота в стаціонарі (6 днів)

Робочі місця студентів: пост медичної сестри соматичних та спеціалізованих відділень, маніпуляційна, процедурний кабінет та кабінет функціональної діагностики.

Самостійна робота студентів на кожному робочому місці здійснюється під контролем досвідчених медсестер.

Студенти проводять огляд дітей, оцінюють їх фізичний і психомоторний розвиток, визначають стан тяжкості захворювання та обсяг заходів з догляду за хворими; беруть участь у наданні долікарської допомоги при невідкладних станах; здійснюють догляд за дітьми різних вікових груп; засвоюють специфіку роботи на різних ділянках (пост медсестри, маніпуляційна, процедурний кабінети); готують хворих до різних обстежень і допомагають лікарю при їх проведенні; виконують призначення лікаря; проводять санітарно-освітню роботу серед батьків та дітей.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Проведення прийому здорових і хворих дітей.
2. Проведення оцінки стану, встановлення.
3. Збирання анамнезу.
4. Проведення загального огляду.
5. Проведення антропометрії.
6. Проведення оцінки фізичного та нервово-психічного розвитку дитини.
7. Визначення добової та разової кількості їжі дітям першого року життя.
8. Проведення підрахунку частоти дихання та пульсу, визначення їх характеру.
9. Проведення вимірювання артеріального тиску та його реєстрація.
10. Призначення і розрахунок доз ергокальциферолу з метою профілактики та лікування рахіту.
11. Одягання новонароджених.
12. Проведення туалету пупкової ранки.
13. Проведення ранкового туалету дитини грудного віку.
14. Узяття мазків з носа та зіва на мікрофлору.
15. Узяття калу для копрологічного та бактеріологічного досліджень, на яйця гельмінтів.
16. Узяття зіскрібка на ентеробіоз.
17. Проведення відсмоктування слизу з верхніх дихальних шляхів.
18. Проведення ШВЛ і закритого масажу серця.
19. Вимірювання температури тіла.
20. Проведення контрольного зважування.
21. Застосування мішура з льодом і ґрілки.
22. Проведення догляду за кувезом.
23. Проведення інгаляцій киснем та лікарськими препаратами.
24. Проведення промивання шлунка.
25. Поставлення лікувальної та очисної клізм.
26. Узяття крові на біохімічне дослідження.
27. Розведення антибіотиків і розрахунок дози.
28. Проведення ін'єкцій: підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних.
29. Проведення гігієнічної та лікувальної ванн.
30. Підготовка сумішей для годування та годування дітей з ложки, через зонд.
31. Закапування крапель у ніс, вуха, очі.
32. Накладання зігрівального компресу на вухо, грудну клітку.
33. Накладання гірчичників, проведення гірчичних обгортань.
34. Уведення газовідвідної трубки.
35. Збирання сечі для загального аналізу, за Нечипоренком, Зимницьким, на вміст цукру.
36. Розкладання та видача лікарських засобів.

Робота в поліклініці (1 день)

Робочі місця студентів: на прийомі з дільничним педіатром, у кабінетах профілактичних щеплень та здорової дитини, у маніпуляційному кабінеті.

Студенти закріплюють навички самостійної роботи на прийомі з лікарем, виконують маніпуляції і процедури в умовах поліклініки та вдома, здійснюють патронаж здорових і хворих дітей, обслуговують диспансерні групи.

Робота в кабінеті здорової дитини, у кабінеті профілактичних щеплень проводиться під безпосереднім керівництвом медсестер цих підрозділів поліклініки. Студенти проводять антропометрію, оцінюють фізичний та нервово-психічний розвиток дітей, роблять щеплення, проводять санітарно-освітню роботу, заповнюють відповідну медичну документацію.

Для забезпечення найбільш ефективного використання робочого часу студенти можуть протягом дня працювати на декількох робочих місцях.

З метою повного виконання програми практики можна відпрацьовувати практичні навички на муляжах і фантомах.

ПЕРЕЛІК ОBOB'ЯЗKOBИХ ПPAКТИЧНИХ НАВИЧOK

1. Проведення антропометрії.
2. Складання схеми годувань дітей першого року життя.
3. Вимірювання температури тіла та її реєстрація.
4. Підрахунок пульсу.
5. Підрахунок дихання.
6. Вимірювання артеріального тиску та його реєстрація.
7. Розрахунок дози ергокальциферолу для профілактики і лікування рахіту.
8. Проведення патронажу (допологового, новонароджених та хворих дітей).
9. Проведення проби Манту та оцінка результату.
10. Проведення профілактичних щеплень (складання плану та звіту).
11. Оформлення документації (ф. № 112-0, 63-0, 30-0. 26-0).
12. Виписування направлень, довідок, рецептів.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Анатомо-фізіологічні особливості новонародженого. Характеристика та ознаки.
2. Фізіологічні стани новонароджених.
3. Характеристика та ознаки недоношеного новонародженого.
4. Функціональні особливості органів і систем недоношеного новонародженого. Вигодовування та зігрівання.
5. Фізичний розвиток дитини.
6. Анатомо-фізіологічні особливості нервової системи. Нервово-психічний розвиток дитини.
7. Характеристика грудного вигодовування. Переваги грудного вигодовування. Види й терміни введення підгодовування.
8. Характеристика змішаного вигодовування. Протипоказання й утруднення при грудному вигодовуванні.
9. Характеристика штучного вигодовування. Молочні суміші. Гіпогалактія та її профілактика.
10. Харчування дітей віком понад 1 рік. Контроль за харчуванням у дитячому дошкільному закладі.
11. Анатомо-фізіологічні особливості шкіри. Захворювання шкіри в новонародженого.
12. Хвороби пупка. Лікування. Догляд.
13. Асфіксія новонароджених. Клінічна картина. Лікування. Догляд. Профілактика.
14. Пологові травми. Внутрішньочерепна пологова травма. Клініка. Лікування. Догляд. Профілактика.
15. Гіповітамінози. Рахіт. Етіологія. Клінічна картина.
16. Анатомо-фізіологічні особливості кісткової системи. Профілактика і лікування хворих на рахіт.
17. Гіпокальціємічний синдром. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.
18. Гострі розлади травлення у дітей раннього віку. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Догляд.
19. Аномалії конституції. Ексудативно-катаральний діатез. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Догляд.
20. Анатомо-фізіологічні особливості ротової порожнини. Стomatит. Клінічна картина. Лікування. Догляд. Профілактика.
21. Аскаридоз. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.
22. Ентеробіоз. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.
23. Трихоцефаліоз. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.
24. Анатомо-фізіологічні особливості органів дихання. Стенозувальний ларинготрахеобронхіт. Етіологія. Клінічна картина. Невідкладна медична допомога.
25. Фолікулярна ангіна. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Догляд. Профілактика.

26. Гострий бронхіт. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.
27. Анатомо-фізіологічні особливості легень. Гостра пневмонія у дітей раннього віку. Етіологія, клінічна картина, лікування вогнищевої пневмонії. Догляд.
28. Особливості перебігу пневмонії у новонароджених і недоношених новонароджених. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Догляд.
29. Бронхіальна астма. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Диспансерний нагляд.
30. Анатомо-фізіологічні особливості органів кровообігу. Природжені вади серця, судин. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Догляд.
31. Ревматизм. Характеристика. Етіологія. Класифікація. Лікування. Догляд. Профілактика.
32. Геморагічний васкуліт. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.
33. Тромбоцитопенічна пурпура. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.
34. Гемофілія. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Догляд.
35. Анатомо-фізіологічні особливості сечових органів. Гострий пієлонефрит. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Догляд.
36. Гострий гломерулонефрит. Клінічна картина. Лікування. Догляд. Профілактика.
37. Анатомо-фізіологічні особливості ендокринних залоз (залоз внутрішньої секреції). Цукровий діабет. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Догляд.
38. Імунопрофілактика інфекційних хвороб. Календар профілактичних щеплень.
39. ГРВІ. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Догляд.
40. Туберкульоз. Характеристика. Віраж. Специфічна профілактика.
41. Рання туберкульозна інтоксикація. Клінічна картина. Лікування. Неспецифічна профілактика туберкульозу.
42. Первинний туберкульозний комплекс. Туберкульоз внутрішньогрудних лімфовузлів. Клінічна картина. Туберкулінодіагностика.
43. Дифтерія. Характеристика. Дифтерія мигдаликів. Епідеміологія. Клінічна картина. Ускладнення. Лікування. Заходи в осередку інфекції.
44. Дифтерія гортані. Епідеміологія. Клінічна картина. Лікування. Заходи в осередку інфекції.
45. Кашлюк. Характеристика. Епідеміологія. Клінічна картина. Ускладнення. Лікування. Профілактика. Догляд. Заходи в осередку інфекції.
46. Кір. Характеристика. Епідеміологія. Клінічна картина. Ускладнення. Лікування. Догляд. Профілактика. Заходи в осередку інфекції.
47. Краснуха. Характеристика. Епідеміологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.
48. Скарлатина. Характеристика. Етіологія. Епідеміологія. Клінічна картина. Ускладнення. Лікування. Профілактика. Заходи в осередку інфекції.
49. Вітряна віспа. Характеристика. Епідеміологія. Клінічна картина. Ускладнення. Лікування. Профілактика. Заходи в осередку інфекції.
50. Епідемічний паротит. Характеристика. Епідеміологія.
51. Менінгококова інфекція. Характеристика. Епідеміологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Заходи в осередку інфекції.
52. Кишкові інфекції у дітей. Епідеміологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Заходи в осередку інфекції.
53. СНІД. Етіологія. Клінічна картина. Епідеміологія. Лікування. Профілактика.
54. Гостра дихальна недостатність. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
55. Гіпертермічний синдром. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
56. Судомний синдром. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
57. Колапс. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
58. Анафілактичний шок. Невідкладна медична допомога на догоспітальному етапі.
59. Гіперглікемічна кома. Невідкладна медична допомога на догоспітальному етапі.
60. Гіпоглікемічна кома. Невідкладна медична допомога на догоспітальному етапі.
61. Носова кровотеча. Невідкладна медична допомога на догоспітальному етапі.
62. Проведення антропометрії.
63. Визначення добової та разової кількості їжі дітям першого року життя.
64. Проведення підрахунку частоти дихання та пульсу, визначення їх характеру.
65. Проведення вимірювання артеріального тиску та його реєстрація.
66. Призначення і розрахунок доз ергокальциферолу з метою профілактики та лікування рахіту.
67. Одягання новонароджених.
68. Проведення туалету пупкової ранки.
69. Проведення ранкового туалету дитини грудного віку.
70. Проведення профілактичних щеплень.
71. Проведення проби Манту, реєстрація та оцінка.
72. Узяття мазків з носа та зіва на мікрофлору.

73. Узяття калу для копрологічного та бактеріологічного досліджень, на яйця гельмінтів.
74. Узяття зіскрібків на ентеробіоз.
75. Збирання сечі для загального аналізу, за Нечипоренком.
76. Вимірювання температури тіла.
77. Проведення контрольного зважування.
78. Узяття крові на біохімічне дослідження.
79. Розведення антибіотиків і розрахунок дози.
80. Проведення ін'єкцій: підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних.
81. Відсмоктування слизу з верхніх дихальних шляхів.
82. Проведення ШВЛ і закритого масажу серця.
83. Застосування міхура з льодом і грілки.
84. Проведення догляду за кувезом.
85. Проведення інгаляцій киснем та лікарськими препаратами.
86. Проведення промивання шлунка.
87. Поставлення лікувальної та очисної клізм.
88. Закапування крапель в ніс, вуха, очі.
89. Накладання зігрівального компресу на вухо, грудну клітку.
90. Накладання гірчичників, проведення гірчичних обгортань.
91. Уведення газовідвідної трубки.

ЛІТЕРАТУРА

- Белебезьсєва Г.І.* Інтенсивна терапія в педіатрії. — К.: Медицина, 2008.
- Гнатюк О.І.* Клінічна гематологія дитячого віку. — Вінниця: Глобус-преса, 2009. — 160 с.
- Гнатюк О.І., Попов В.П.* Кардіологія дитячої віку. — Вінниця: Глобус-преса, 2009. — 180 с.
- Денисенко О.В.* Інфекційні хвороби в модулях. — К.: Медицина, 2009. — 166 с.
- Капітан Т.В.* Пропедевтика дитячих хвороб з доглядом за дітьми: підручник. — Вінниця — К.: Б.в., 2002. — 719 с.
- Касевич Н.М., Шаповал К.І.* Охорона праці та безпека життєдіяльності медичних працівників: підручник. — К.: Медицина, 2007.
- Курдюмова Н.О., Поліщук Т.Г.* Практикум з педіатрії в модулях. — К.: Медицина, 2011.
- Поцюрко Р.І.* Невідкладні стани в педіатрії: навч. посіб. — К.: ВСВ “Медицина”, 2010.
- Тарасюк В.С., Адрієвський І.Ю.* Педіатрія в модулях: навч. посіб. — К.: Медицина, 2008.
- Ткаченко Д.А., Поцюрко Р.І.* Педіатрія з курсом інфекційних хвороб та основами імунопрофілактики. — К.: Медицина, 2009.
- Энциклопедический справочник современных лекарственных препаратов / Под ред. А.И. Ловяшина.* — Донецк: Б.и., 2009. — 862 с.

ВІДДІЛЕННЯ АКУШЕРСЬКО-ГІНЕКОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ (7 ДНІВ)

Студенти повинні знати:

- організацію акушерсько-гінекологічної допомоги населенню, чинні накази та інструкції, які регламентують роботу відділень акушерсько-гінекологічного профілю;
- перебіг фізіологічної та патологічної вагітності, методи профілактики ускладнень вагітності, методик обстеження і догляду за вагітними, критерії показань до госпіталізації та транспортування вагітних;
- класифікацію, етіологію, патогенез, симптоматику захворювань. Принципи лікування;
- організацію проведення профілактичних оглядів вагітних;
- групи ризику гінекологічних хворих з онкологічною патологією;
- методи обстеження хворих гінекологічного профілю;
- принципи профілактики захворювань.

Студенти повинні вміти:

- проводити суб'єктивне і об'єктивне обстеження вагітної і хворої жінки, оцінювати стан;
- володіти маніпуляційною технікою та виконувати обов'язкові практичні навички;
- надавати невідкладну долікарську допомогу.

1. РОБОТА В ГІНЕКОЛОГІЧНОМУ ВІДДІЛЕННІ (6 ДНІВ)

Робочі місця студентів: медсестринський пост гінекологічного відділення, маніпуляційний та процедурний кабінети гінекологічного відділення.

Студенти вивчають режим роботи відділення, посадові обов'язки на кожному робочому місці. Готують маніпуляційний, процедурний кабінети та малу операційну до роботи.

Студенти оглядають з лікарем гінекологічних хворих, беруть участь у проведенні:

- обстеження (здійснюють підготовку хворої жінки до взяття піхвових мазків);
- місцевих методів лікування гінекологічних хворих (спринцювання, піхвові ванночки, тампони з мазями);
- атестують при проведенні гінекологічних маніпуляцій і малих операцій.

ПЕРЕЛІК ОBOB'ЯЗKOBИХ ПPAКТИЧНИХ НАВИЧOK

1. Збирання загального та гінекологічного анамнезу.
2. Узяття мазків на бактеріоскопічне та цитологічне дослідження.
3. Проведення піхвових ванночок, спринцювань, уведення тампонів з мазями.
4. Підготовка медичних інструментів для взяття матеріалу на біопсію та направлення на гістологічне дослідження.
5. Складання набору інструментів для діагностичного вишкрібання порожнини матки.
6. Складання набору інструментів для пункції черевної порожнини через задне склепіння.

2. РОБОТА В ЖІНОЧІЙ КОНСУЛЬТАЦІЇ (1 ДЕНЬ)

Робочі місця студентів: на прийомі з лікарем, у маніпуляційній, у процедурному кабінеті. Студенти допомагають лікарю під час прийому, здійснюють прийом вагітних та хворих жінок, обстежують вагітних, збирають анамнез, вимірюють артеріальний тиск, визначають масу, зріст, зовнішні розміри таза, висоту стояння дна матки, обвід живота, проводять пальпацію плода, оформляють “Індивідуальну карту вагітної та породіллі” і „Обмінну карту вагітної”, оформляють направлення вагітної на обстеження, визначають терміни вагітності, допологової відпустки та пологів, виявляють фактори ризику та визначають групи ризику вагітних, оформляють направлення в стаціонар, беруть участь у проведенні занять з психопрофілактичної підготовки вагітних до пологів, проводять бесіди з вагітними.

Студенти оглядають з лікарем гінекологічних хворих, беруть участь у проведенні обстеження, визначають диспансерну групу гінекологічних хворих, оформляють медичні карти диспансерного хворого, виписують рецепти, проводять профілактичний огляд жінок, огляд шкіри та слизових оболонок, огляд грудних залоз, беруть участь у проведенні піхвового дослідження і взятті мазків для цитологічного дослідження, оформляють “Журнал онкопрофоглядів”.

ПЕРЕЛІК ОBOB'ЯЗKOBИХ ПPAКТИЧНИХ НАВИЧOK

1. Оформлення документації.
2. Оформлення направлень на аналізи.
3. Збирання анамнезу.
4. Вимірювання зовнішніх розмірів таза.
5. Вимірювання висоти стояння дна матки та обводу живота.
6. Проведення зовнішнього акушерського дослідження.
7. Узяття мазка на цитологічне дослідження.
8. Узяття мазка на бактеріоскопічне дослідження.
9. Визначення термінів вагітності, допологової відпустки та пологів.
10. Визначення групи ризику вагітних.
11. Проведення огляду грудних залоз.
12. Проведення бесіди щодо психопрофілактичної підготовки вагітних до пологів.
13. Проведення піхвових ванночок, спринцювань, уведення тампонів з мазями, уведення в піхву порошкоподібних лікарських засобів.
14. Підготовка медичних інструментів для взяття матеріалу на біопсію та оформлення направлення на гістологічне дослідження.
15. Складання медичних інструментів для діагностичного вишкрібання порожнини матки.
16. Складання медичних інструментів для пункції черевної порожнини через задне склепіння піхви.

ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛКУ

1. Особливості та значення анамнезу в гінекології, методика збирання анамнезу.
2. Методика і значення гінекологічного дослідження. Додаткові методи дослідження в гінекології (інструментальні).
3. Неправильні положення матки: причини, клінічні прояви, діагностика, профілактика.
4. Порушення менструального циклу (за типом дисфункційних маткових кровотеч): етіологія, клінічні прояви,

- діагностика, профілактика. Порушення менструального циклу (за типом аменореї): етіологія, клінічні прояви, діагностика, профілактика.
5. Запальні хвороби жіночих статевих органів специфічної та неспецифічної етіології: Клінічна картина, діагностика, лікування.
 6. Поняття про пухлини. Характеристика злоякісних та доброякісних пухлин. Онкологічна служба в Україні. Доброякісні пухлини матки та яєчників: клінічна картина, діагностика, принципи лікування.
 7. Злоякісні пухлини жіночих статевих органів: стадії поширення, клінічна картина, діагностика, значення біопсії, принципи комбінованого лікування.
 8. Позаматкова вагітність: причини, клінічна картина, діагностика, лікування, невідкладна допомога.
 9. Апоплексія яєчників, перекрут ніжки кісти та кістома яєчника: клінічна картина, діагностика, невідкладна допомога.
 10. Хірургічне лікування в гінекології: підготовка хворих до операції, догляд за післяопераційними хворими.
 11. Будова таза. Розміри таза та їх вимірювання. Діагностика вагітності в ранні та пізні терміни.
 12. Гестози вагітних: поняття, класифікація.
 13. Невиношування вагітності: причини мимовільного аборту, клінічні стадії, тактика. Передчасні пологи: особливості ведення.
 14. Кровотечі в другій половині вагітності.
 15. Вузкий таз: поняття, класифікація, діагностика, особливості ведення пологів. Клінічна оцінка таза під час пологів.
 16. Тазове передлежання плода: класифікація, ускладнення в пологах, особливості ведення вагітності та пологів.
 17. Багатоплідна вагітність: діагностика, ускладнення, ведення пологів.
 18. Септичні післяпологові захворювання: етіологія, класифікація, причини, діагностика, клінічні прояви, профілактика.
 19. Розрив матки: етіологія, класифікація, причини, клінічна картина загрозливого розриву матки та розриву, який стався. Тактика фельдшера.

ЛІТЕРАТУРА

- Грищенко В.І., Щербина М.О.* Гінекологія: Підручник. — К.: Медицина, 2007.
- Грищенко В.І., Щербина М.О.* Акушерство: Підручник. — К.: Медицина, 2009. — 408 с.
- Касевич Н.М., Шаповал К.І.* Охорона праці та безпека життєдіяльності медичних працівників: підручник. — К.: Медицина, 2007. — 224 с.
- Мазорчук Б.Ф., Жученко П.Г.* Акушерство і гінекологія № 1: Підручник. — К.: Ріхтер Гедеон, 2005.
- Мазорчук Б.Ф., Жученко П.Г.* Акушерство і гінекологія № 2: Підручник. — К.: Астеллас Фарма Юрон Б.В., 2007.
- Мороз Л.О.* Гінекологія: підручник. — К.: Здоров'я, 2002.
- Мороз Л.О.* Посібник для практичних занять з акушерства. — К.: Здоров'я, 2006. — 258 с.
- Назарова І.В.* Невідкладні стани в акушерстві: навч. посібник. — К.: Медицина, 2008. — 104 с.
- Назарова І.Б., Самойленко В.Б.* Фізіологічне акушерство: Підручник. — К.: Медицина, 2009. — 407 с.
- Степанківська О.В., Щербина М.О.* Гінекологія: Підручник. — К.: Здоров'я, 2010.
- Хміль С.В.* Гінекологія: підручник. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2006.
- Хміль С.В., Романчук Л.І., Кучма З.М.* Акушерство: підручник. — Тернопіль: підручники і посібники, 2008. — 624 с.
- Хохліч Т.І.* Практикум з гінекології. — К.: Здоров'я, 2000. — 200 с.
- Шатило В.Й., Яворський П.В.* Практикум з фантомного акушерства. — К.: Медицина, 2010. — 112 с.

РОЗПОДІЛ ГОДИН НА ПЕРЕДДИПЛОМНУ ПРАКТИКУ

№ з/п	Відділення ЛПЗ	Кількість днів	Кількість годин		
			Усього	Робота у відділенні	Самостійна робота
1	Терапевтичного профілю				
	стаціонар	12	108	72	36
	поліклініка	1	9	6	3
2	Хірургічного профілю				
	стаціонар	6	54	36	18
	поліклініка	2	18	12	6
3	Педіатричного профілю				

	стаціонар	6	54	36	18
	поліклініка	2	18	12	6
4	Акушерсько-гінекологічного профілю				
	гінекологічне відділення	6		36	18
	жіноча консультація	1	0	6	3
5	ШМД	6	54	36	18
6	ФАП	6	54	36	18
	Усього	48	432	288	144

ВІДДІЛЕННЯ ТЕРАПЕВТИЧНОГО ПРОФІЛЮ

Студенти повинні знати:

- посадові обов'язки фельдшера, чинні накази та інструкції, які регламентують роботу відділень терапевтичного профілю;
- класифікацію, етіологію, патогенез, симптоматику захворювань, принципи лікування та догляду;
- методи інструментального обстеження хворих і правила техніки безпеки під час роботи з апаратурою;
- невідкладну медичну допомогу при загрозливих станах;
- принципи профілактики захворювань;
- основи медичної етики і деонтології.

Студенти повинні вміти:

- проводити суб'єктивне і об'єктивне обстеження хворого, визначати стан, призначати лікування, заповнювати відповідну медичну документацію;
- володіти маніпуляційною технікою та самостійно виконувати обов'язкові практичні навички.

РОБОТА В ПОЛІКЛІНІЦІ (1 день)

1. Робота на терапевтичній дільниці

Студенти під контролем лікаря приймають хворих, оцінюють їхній стан, встановлюють діагноз, направляють на обстеження, призначають лікування, виписують рецепти, заповнюють документацію під контролем лікаря; беруть мазки із зів'я та носа, направляють їх у лабораторію, разом з дільничним терапевтом обслуговують виклики лікаря; здійснюють диспансерне спостереження; ознайомлюються з роботою кабінету інфекційних захворювань (режим роботи, обладнання, документація, правила диспансерного обліку реконвалесцентів); беруть участь у проведенні протиепідемічних заходів в осередку інфекції.

2. Робота в кабінеті функціональної діагностики

Студенти спостерігають за проведенням інструментальних обстежень пацієнта лікарем та беруть у них участь; під контролем медичної сестри реєструють електрокардіограми; самостійно закріплюють навички роботи в процедурному кабінеті, реєстратурі.

ПЕРЕЛІК ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Реєстрація викликів додому в журналі.
2. Заповнення паспортної частини медичної картки амбулаторного хворого.
3. Виписування направлень у лабораторію.
4. Виписування направлень на обстеження.
5. Виписування рецептів, вимоги в аптеку.
6. Підготовка маніпуляційного кабінету до роботи.
7. Проведення стерилізації медичного інструментарію.
8. Виконання підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних ін'єкцій.
9. Проведення скарифікаційної діагностичної проби на індивідуальну чутливість організму до антибіотика.
10. Проведення фракційного і дуоденального зондувань.
11. Вимірювання температури тіла та її графічний запис.
12. Проведення суб'єктивного та об'єктивного обстеження пацієнта.
13. Визначення стану пацієнта, встановлення діагнозу.
14. Визначення частоти, глибини, ритму дихання, оцінка отриманих даних.
15. Дослідження артеріального пульсу, його характеристика, реєстрація.
16. Вимірювання артеріального тиску, його оцінка, реєстрація.
17. Реєстрація електрокардіограм.
18. Проведення патронажу пацієнтів, догляд за тяжкохворими.
19. Ведення документації кабінету інфекційних захворювань.
20. Проведення протиепідемічних заходів в осередку інфекції.

21. Проведення профілактичних щеплень.

РОБОТА В СТАЦІОНАРІ (12 днів)

На весь період практики у відділенні за кожним студентом закріплюється палата з пацієнтами (3—4 чол.). Студенти щоденно спостерігають за станом і динамікою симптомів у пацієнтів, проводять обстеження (перкусію, аускультацию, пальпацію, вимірювання АТ, підрахунок частоти серцевих скорочень, дихання), ведуть історію хвороби одного пацієнта.

1. Робота в маніпуляційному кабінеті

Студенти виконують роботу маніпуляційної медсестри, проводять парентеральне введення ліків; готують інструментарій для плевральної пункції, асистують під час її проведення; проводять передстерилізаційне очищення виробів медичного призначення, надають невідкладну допомогу у разі коматозних станів, непритомності, нападу стенокардії, ниркової та печінкової коліки, нападу бронхіальної астми, інших невідкладних станів.

2. Робота на медсестринському посту

Студенти заповнюють журнал реєстрації пацієнтів, що поступають, температурні листки, пишуть направлення на лабораторні дослідження, організують інструментальні та рентгенологічні обстеження пацієнтів, консультації спеціалістів; готують пацієнтів до обстеження, беруть участь у лікарських обходах, виконують призначення лікаря; транспортують пацієнтів на різні обстеження, здійснюють догляд за ними, проводять бесіди з пацієнтами.

3. Робота разом із старшою медсестрою

Студенти виписують вимоги в аптеку, одержують ліки в аптеці і розкладають їх за місцем зберігання; виписують порційні вимоги на кухню, складають зведення добового руху пацієнтів, беруть участь в оформленні документації, ознайомлюються з інструктивними листами, чинними наказами МОЗ України про санітарно-епідемічний режим відділень.

4. Робота в процедурному кабінеті і кабінеті функціональної діагностики

Студенти проводять реєстрацію електрокардіограм, беруть участь у проведенні ендоскопічних та ультразвукових досліджень, проводять зондування шлунка та дуоденальне зондування, відправляють отриманий матеріал у лабораторію.

ПЕРЕЛІК ОBOB'ЯЗKOBИХ ПPAКТИЧНИХ НАВИЧOK

1. Проведення суб'єктивного та об'єктивного обстеження пацієнта.
2. Визначення стану пацієнта, встановлення діагнозу.
3. Вимірювання температури тіла, оцінка отриманих даних, реєстрація.
4. Визначення частоти, глибини, ритму дихання, оцінка отриманих результатів.
5. Дослідження артеріального пульсу, оцінка отриманих результатів.
6. Вимірювання артеріального тиску, його оцінка та реєстрація.
7. Встановлення медичних банок, гірчичників, компресів.
8. Проведення дуоденального зондування.
9. Встановлення очисної клізми.
10. Підготовка маніпуляційного кабінету до роботи.
11. Проведення стерилізації медичного інструментарію.
12. Проведення скарифікаційної діагностичної проби на індивідуальну чутливість до антибіотика.
13. Проведення підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних ін'єкцій.
14. Заповнення системи інфузійним розчином і проведення внутрішньовенних вливань.
15. Надання невідкладної медичної допомоги при загрозливих станах.
16. Констатація смерті, правила поводження з трупом.
17. Виписування рецептів, вимог в аптеку.
18. Подавання грілки, мішура з льодом.
19. Збирання сечі для дослідження (загального, проба за Зимницьким, Нечипоренком).
20. Збирання калу на різні дослідження (аналіз калу на яйця глистів, приховану кров).
21. Узяття крові для біохімічних досліджень.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Загальний аналіз крові, основні показники. Діагностичне значення в клініці внутрішніх хвороб.
2. Дослідження сечі (загальний аналіз, за методами Зимницького, Нечипоренка), основні показники, діагностичне значення. Дослідження мокротиння, калу, шлункового та дуоденального вмісту.
3. Електрокардіографія як метод діагностики захворювань серцево-судинної системи. Методика реєстрації електрокардіограми.

4. Інструментальні методи обстеження пацієнтів. Діагностичне значення рентгенологічного, ендоскопічного, ультразвукового методів обстежень.
5. Бронхіт (гострий і хронічний). Етіологія, патогенез, клінічні симптоми, перебіг, лікування, догляд за пацієнтами, профілактика.
6. Пневмонія, сучасна класифікація: етіологія, патогенез, клінічні симптоми, перебіг, ускладнення, особливості догляду за пацієнтами.
7. Бронхіальна астма. Етіологія, патогенез, класифікація. Клінічна картина нападу бронхіальної астми, лікування, догляд за пацієнтами.
8. Діагностика бронхіальної астми. Профілактика захворювання.
9. Туберкульоз легень. Етіологія, патогенез, класифікація, методи діагностики туберкульозу, характеристика клінічних форм туберкульозу легень, лікування, специфічна профілактика.
10. Сухий плеврит. Етіологія, основні клінічні симптоми, лікування, догляд за пацієнтами, профілактика.
11. Екссудативний плеврит. Етіологія, клінічні симптоми, діагностика. Лікування, догляд за пацієнтами, профілактика.
12. Бронхоектатична хвороба. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми, ускладнення. Діагностика, лікування, догляд за пацієнтами, профілактика.
13. Рак легень. Чинники, які сприяють розвитку раку легень, клінічна картина залежно від локалізації пухлин. Методи діагностики та лікування хвороби, особливості догляду за пацієнтами.
14. Ревматична хвороба. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічні симптоми, прогноз, діагностика, лікування, профілактика захворювання та його загострень.
15. Гіпертензивна хвороба та симптоматична артеріальна гіпертензія. Етіологія і патогенез, класифікація, основні клінічні симптоми, діагностика захворювання, принципи лікування.
16. Гіпертензивний криз, класифікація, клінічні симптоми, невідкладна медична допомога.
17. ІХС. Стенокардія, клінічна класифікація, характеристика нападу стенокардії, надання невідкладної допомоги при нападі стенокардії.
18. Інфаркт міокарда. Варіанти перебігу. Ускладнення інфаркту міокарда.
19. Інфаркт міокарда. Клінічні форми. Невідкладна медична допомога, транспортування пацієнта.
20. Гостра лівошлуночкова недостатність. Причини, клінічні симптоми, принципи невідкладної медичної допомоги.
21. Гостра судинна недостатність (непритомність, колапс, шок). Причини, клінічні ознаки, надання невідкладної допомоги.
22. Аритмії.
23. Хронічна серцева недостатність. Клінічна класифікація, основні клінічні симптоми залежно від стадії, лікування, догляд за пацієнтами.
24. Гострий гастрит. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми, лікування, догляд за пацієнтами.
25. Хронічний гастрит. Етіологія, класифікація, клінічні симптоми. Діагностика, лікування, диспансеризація.
26. Виразкова хвороба шлунка й дванадцятипалої кишки. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Методи діагностики. Лікування, диспансеризація.
27. Виразкова хвороба. Ускладнення: клінічні ознаки шлункової кровотечі, перфорації шлунка, надання невідкладної медичної допомоги.
28. Рак шлунка. Передракові захворювання. Клінічні ознаки. Методи діагностики та лікування. Особливості догляду за пацієнтами.
29. Хронічний гепатит. Етіологія, патогенез, клінічна класифікація, основні клінічні ознаки, діагностика, лікування.
30. Цироз печінки. Етіологія, основні клінічні ознаки, діагностика, лікування, профілактика.
31. Хронічний холецистит. Клінічна картина, діагностика, лікування, догляд за пацієнтами, профілактика.
32. Жовчнокам'яна хвороба. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми печінкової коліки. Діагностика, невідкладна допомога.
33. Хронічний панкреатит. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Лабораторна діагностика, лікування, профілактика.
34. Гострий гломерулонефрит. Етіологія, патогенез, клінічна класифікація. Лікування, догляд за пацієнтами, прогноз, диспансеризація.
35. Хронічний гломерулонефрит. Етіологія, патогенез, клінічна класифікація. Клінічні ознаки, діагностика, лікування, догляд за пацієнтами, профілактика.
36. Гострий та хронічний пієлонефрит. Етіологія, патогенез, основні клінічні симптоми, діагностика, лікування, профілактика.
37. Хронічна ниркова недостатність. Етіологія, патогенез. Основні клінічні ознаки, діагностика, лікування, профілактика.
38. Нирковокам'яна хвороба. Етіологія, патогенез. Основні клінічні ознаки ниркової кольки, надання невідкладної допомоги.
39. Дифузний токсичний зоб. Етіологія, клінічні симптоми, діагностика, лікування, догляд за пацієнтами.

40. Гіпотиреоз. Етіологія, клінічні симптоми. Лікування, догляд за пацієнтами, профілактика.
41. Цукровий діабет. Етіологія, патогенез, основні клінічні ознаки захворювання, діагностика, лікування, профілактика захворювання та його ускладнень.
42. Основні причини розвитку гіпо- й гіперглікемічної коми. Клінічні ознаки. Невідкладна медична допомога.
43. Залізодефіцитна анемія. Етіологія, клінічні ознаки, діагностика, лікування.
44. В₁₂-дефіцитна анемія. Етіологія, клінічні ознаки, діагностика, лікування.
45. Гострий лейкоз. Причини, клінічні ознаки, перебіг, прогноз, ускладнення. Лікування, догляд за пацієнтами.
46. Ревматоїдний артрит. Етіологія, клінічний перебіг, діагностика. Лікування, догляд за пацієнтами.
47. Гострі алергійні захворювання. Причини. Клінічні ознаки кропив'янки і набряку Квінке. Невідкладна медична допомога.
48. Анафілактичний шок. Причини, клінічні ознаки, невідкладна допомога, догляд за пацієнтами.
49. Сироваткова хвороба. Причини, клінічні ознаки, перебіг, прогноз, лікування, профілактика.
50. Основні види невідкладної допомоги в разі гострих інтоксикацій.
51. Охорона праці при роботі з електроприладами.
52. Профілактика професійних захворювань.

ЛІТЕРАТУРА

- Бондаренко А.Д.* Навчально-методичний посібник із терапії. — К.: Б.в., 2003.
- Єпішин А.В.* Внутрішні хвороби. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2005.
- Кузьмін В.Д.* Довідник домашнього лікаря. — М.: Астрель, 2000.
- Мостовий Ю.М.* Сучасні класифікації та стандарти лікування розповсюджених захворювань внутрішніх органів. — Вінниця, 2011.
- Нейко Є.М., Боцюрко В.І.* Внутрішні хвороби. — К.: Здоров'я, 2000.
- Середюк Н.М.* Внутрішня медицина. — К.: Медицина, 2006.
- Швед М.І., Пасечко Н.В.* Терапія. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2007.

ВІДДІЛЕННЯ ХІРУРГІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Студенти повинні знати:

- посадові обов'язки фельдшера, чинні накази та інструкції, які регламентують роботу відділень хірургічного профілю;
- класифікацію, етіологію, патогенез, симптоматику хірургічних захворювань і ушкоджень, принципи надання долікарської допомоги, лікування і догляду за хворими;
- правила накладання та застосування пов'язок;
- правила проведення гемо трансфузій;
- основні групи хірургічного інструментарію та їх застосування;
- основи медичної етики і деонтології.

Студенти повинні вміти:

- проводити суб'єктивне і об'єктивне обстеження хворого та постраждалого, визначати тяжкість стану, надавати допомогу, призначати лікування, заповнювати відповідну медичну документацію;
- володіти маніпуляційною технікою та самостійно виконувати практичні навички за програмою.
- надавати першу допомогу при невідкладних станах.

1. РОБОТА В ПОЛІКЛІНІЦІ (2 дні)

1. Робота в хірургічному кабінеті

Студенти під контролем лікаря приймають хворих, збирають анамнез, обстежують хворого, оцінюють його стан, встановлюють діагноз, заповнюють амбулаторну карту, проводять профілактику правцю, виписують рецепти, готують інструментарій для амбулаторних операцій, знімають шви, виконують призначення лікаря, готують хворих і документацію до госпіталізації.

2. Робота в травматологічному кабінеті

Студенти допомагають лікарю під час обстеження хворих, беруть участь у підготовці до рентгенологічного обстеження, транспортують хворих в Ро-кабінет, у відділення. Виготовляють, накладають, знімають гіпсові пов'язки, беруть участь у складанні наборів інструментів, виготовляють перев'язний матеріал, асистують під час амбулаторних операцій, оформляють відповідну документацію.

3. Робота в онкологічному кабінеті

Студенти допомагають лікарю під час обстеження хворих, виконують призначення лікаря, готують

інструментарій та перев'язний матеріал до стерилізації, проводять спостереження за диспансерною групою хворих, беруть участь в обслуговуванні хворих удома (перев'язки, обробка пролежнів, катетеризація сечового міхура).

ПЕРЕЛІК ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК ПРИ РОБОТІ В ПОЛІКЛІНІЦІ

1. Суб'єктивне та об'єктивне обстеження хворого.
2. Заповнення амбулаторних карт.
3. Оцінювання результатів спеціальних обстежень.
4. Виготовлення перев'язного матеріалу (марлеві кульки, серветки, турунди).
5. Оброблення рук сучасними способами. Проведення прискореної обробки рук.
6. Оброблення операційного поля.
7. Перев'язування ран.
8. Накладання та зняття швів.
9. Підготовка медичних інструментів до первинної хірургічної обробки ран.
10. Передстерилізаційне оброблення хірургічних інструментів, контроль якості.
11. Асистування під час амбулаторних операцій.
12. Проведення профілактики правцю.
13. Накладання пов'язок.
14. Підготовка документації і хворого до госпіталізації в хірургічне відділення.
15. Надання невідкладної медичної допомоги при невідкладних станах.
16. Невідкладна медична допомога при артеріальній та венозній кровотечах.
17. Пальцеве притискання артерій.

1. РОБОТА У СТАЦІОНАРІ (6 днів)

1. Робота в палатах

За кожним студентом закріплена палата хворих (3—4 чол.) для курації. Студенти щоденно оглядають хворих, оцінюють загальний стан, вимірюють температуру тіла, артеріальний тиск, оцінюють локальний статус. На одного хворого ведеться історія хвороби.

2. Робота на посту медсестри

Студенти приймають і передають чергування, транспортують хворих у відділення, готують хворих до проведення спеціальних обстежень (ендоскопічних, рентгенологічних, УЗД, лабораторних) та беруть в них участь, готують пацієнтів до планових та ургентних операцій, здійснюють догляд за післяопераційними хворими, проводять туалет шкіри та слизових оболонок, проводять катетеризацію сечового міхура, беруть участь у проведенні непрямого масажу серця та штучної вентиляції легень, виконують лікарські призначення, готують хворих до виписування і виписують їх, ведуть документацію, визначають групу крові різними способами, визначають резус-фактор, придатність крові та її компонентів для переливання, проводять проби на сумісність крові донора і реципієнта, беруть участь у переливанні крові, її компонентів та кровозамінників.

3. Робота в перев'язувальній

Студенти проводять стерилізацію інструментів в сухожаровій шафі, обробляють руки, накривають перев'язувальний стіл, накладають пов'язки всіх видів, прибирають і готують перев'язувальну до роботи.

4. Робота в операційній

Студенти допомагають готувати операційну залу до операції, накривати стерильні столи. Проводять стерилізацію інструментарію, прибирають в операційній, обробляють руки, складають набори інструментів для лапаротомії, ампутації кінцівки, трепанації черепа, трахеостомії, операції на кістках. Складають набори інструментів для пункції підключичної вени та для венесекції, проводять штучне дихання і непрямий масаж серця. Допомагають анестезисту під час роботи в операційній.

ПЕРЕЛІК ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК ПРИ РОБОТІ В СТАЦІОНАРІ

1. Транспортування і перекладання хворих з переломами кісток таза, стегнової кістки, ребра, хребта.
2. Виготовлення перев'язного матеріалу (марлевих кульок, серветок, турунд).
3. Передстерилізаційна обробка хірургічного інструментарію.
4. Контроль якості передстерилізаційної обробки.
5. Передстерилізаційна обробка і стерилізація тазів для обробки рук.
6. Стерилізація і зберігання щіток.
7. Обробка рук сучасними та класичними методами.

8. Допомога операційній сестрі і хірургу при надяганні стерильного одягу.
9. Підготовка стерильного стола в перев'язувальній та операційній до роботи.
10. Проведення місцевої анестезії.
11. Підготовка і обробка операційного поля.
12. Складання наборів медичних інструментів для: венесекції, первинної хірургічної обробки ран, лапароцентезу, апендектомії, лапаротомії, трепанації черепа, трахеостомії, ампутації кінцівки, скелетного витягнення.
13. Підготовка ліжка для післяопераційного хворого.
14. Визначення групи крові та резус-фактора.
15. Проведення проб на сумісність крові донора та реципієнта.
16. Підготовка та обробка операційного поля.
17. Допомога при проведенні премедикації.
18. Допомога при підготовці анестезіологічного столика до анестезії.
19. Участь у накладанні швів.
20. Зняття швів.
21. Накладання м'яких пов'язок: клейових, клейово-пластирних, бинтових, косинкових; твердих пов'язок: шин Крамера, Дітеріхса; виготовлення гіпсових бинтів, накладання і зняття гіпсових пов'язок, підготовка шини Беллера до застосування.
22. Проведення непрямого масажу серця.
23. Проведення штучної вентиляції легень (рот-у-рот, рот-у-ніс).
24. Виведення нижньої щелепи при западанні язика.
25. Оформлення карти стаціонарного хворого.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Оброблення рук методом С-4.
2. Оброблення рук за методом Спасокукоцького—Кочергіна.
3. Оброблення рук стериліумом та іншими сучасними препаратами.
4. Надягання стерильного халата та рукавичок.
5. Надягання стерильного халата та рукавичок на хірурга.
6. Зупинення артеріальної кровотечі з верхньої третини плеча.
7. Зупинення артеріальної кровотечі з нижньої третини плеча.
8. Здійснення пальцевого притискання плечової артерії.
9. Накладання джгута-закрутки.
10. Проведення місцевої анестезії за О.В. Вишневським.
11. Проведення провідникової анестезії за Лукашевичем—Оберстом.
12. Накладення пов'язок “лицарська рукавичка”.
13. Накладення пов'язок “рукавичка”.
14. Накладення пов'язок Дезо.
15. Накладення колосоподібної пов'язки на плечовий суглоб.
16. Накладення пов'язки “чепець”.
17. Накладення пов'язки “шапка Гіппократа”.
18. Накладення пов'язки “вуздечка”.
19. Накладення пов'язки на очі.
20. Накладення косинкової пов'язки в разі ушкоджень різної локалізації.
21. Визначення групи крові за допомогою стандартних сироваток.
22. Визначення групи крові за допомогою цоліклональних реагентів.
23. Визначення резус-належності експрес-методом.
24. Проведення проби на індивідуальну сумісність.
25. Проведення проби на резус-сумісність.
26. Визначення придатності крові та її компонентів до переливання.
27. Підготування набору інструментів для венесекції.
28. Підготування набору інструментів для первинної хірургічної обробки рани.
29. Підготування набору інструментів для трепанації черепа.
30. Підготування набору інструментів для операції на кінцівках.
31. Підготування набору інструментів для скелетного витягання.
32. Підготування набору інструментів для розтину гнояка.
33. Підготування набору інструментів для ампутації кінцівок.
34. Підготування набору інструментів для трахеостомії.
35. Накладання вузлових швів.
36. Зняття вузлових швів.

37. Перев'язування асептичної рани.
38. Перев'язування рани з анаеробною інфекцією.
39. Перев'язування рани в стадії гідратації.
40. Перев'язування рани в стадії дегідратації.
41. Надання медичної допомоги в разі відкритого пневмотораксу.
42. Надання медичної допомоги в разі перелому ключиці без зміщення відламків.
43. Надання медичної допомоги в разі перелому діафіза правого плеча.
44. Надання медичної допомоги у випадку перелому кісток передпліччя в середній третині.
45. Накладення гіпсової пов'язки в разі перелому кісток передпліччя в типовому місці.
46. Надання медичної допомоги в разі перелому стегна.
47. Надання медичної допомоги в разі перелому кісток гомілки.
48. Надання медичної допомоги в разі розтягнення зв'язок суглобів.
49. Надання медичної допомоги в разі опіку кисті.
50. Надання медичної допомоги в разі перелому кісток таза.
51. Здійснення суб'єктивного та об'єктивного обстеження хворого.
52. Проведення профілактики правцю у щепленого та нещепленого пацієнта.
53. Виготовлення перев'язувального матеріалу (марлева кулька, серветка, турунда).
54. Здійснення передстерилізаційного оброблення хірургічного інструментарію.
55. Проведення премедикації хворому.
56. Проведення реанімаційних заходів на муляжі.
57. "Гострий живіт". Етіологія. Основні клінічні ознаки, допомога.
58. Гостра крововтрата. Критерії оцінки, клінічні ознаки, допомога.
59. Відмороження. Клінічна картина, допомога.
60. Опіки. Визначення площі опікової поверхні, надання невідкладної допомоги.

ЛІТЕРАТУРА

- Кім О.М., Ковальчук О.Л.* Хірургія. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2004.
- Кондратенко П.Г.* Хірургія. — К.: Медицина, 2009.
- Оскретов В.И.* Общехирургические навыки. — Н. Новгород: НГМА, 2002.
- Петров С.Н.* Общая хирургия. — М., 2005.
- Черенько Н.П., Ваврик Н.П.* Загальна хірургія. — К.: Здоров'я, 2000.
- Шевчук Д.А.* Общая хирургия. — Ростов на/Дону: Фенікс, 2007.
- Шідловський В.О., Захаріш М.П.* Факультетська хірургія. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2002.

ВІДЦЛЕННЯ ПЕДІАТРИЧНОГО ПРОФІЛЮ

Студенти повинні знати:

- посадові обов'язки фельдшера, накази та інструкції, які регламентують роботу дитячої поліклініки;
- фізичний і психомоторний розвиток дітей. Визначення маси тіла і зросту;
- класифікацію, етіологію, патогенез, симптоматику захворювань, методику обстеження, принципи лікування і догляду;
- правила вигодовування дітей першого року життя і старшого віку;
- принципи профілактики захворювань. Календар профілактичних щеплень.

Студенти повинні вміти:

- під контролем лікаря здійснювати прийом здорових і хворих дітей;
- за даними обстеження оцінювати стан дитини, її психомоторний розвиток;
- оцінювати фізичний розвиток дітей;
- давати рекомендації щодо вигодовування, догляду і профілактики захворювань.

1. РОБОТА В ДИТЯЧІЙ ПОЛІКЛІНІЦІ (2 дні)

Студенти під контролем дільничного педіатра здійснюють прийом дітей, самостійно проводять огляд дітей, антропометрію, збирають анамнез, обстежують, оцінюють стан дитини, фізичний та психомоторний розвиток; дають рекомендації щодо вигодовування, профілактики рахіту, гіпотрофії, діатезу, анемії та інфекційних захворювань; проводять допологовий патронаж, первинний патронаж новонароджених, патронаж дітей першого року життя, відвідування хворих дітей, дають відповідні рекомендації.

У кабінеті профілактичних щеплень студенти проводять пробу Манту, профілактичні щеплення, оформлюють відповідну документацію, складають плани профілактичних щеплень і звіти, запрошують дітей на

ПЕРЕЛІК ОBOB'ЯЗKOBИХ ПPAКТИЧНИХ НАВИЧOK

1. Проведення прийому здорових і хворих дітей.
2. Проведення оцінки стану, встановлення діагнозу.
3. Збирання анамнезу.
4. Проведення загального огляду.
5. Проведення антропометрії.
6. Проведення оцінки фізичного та психомоторного розвитку дитини.
7. Проведення визначення добової та разової кількості їжі дітям першого року життя.
8. Проведення підрахунку частоти дихання та пульсу, визначення їх характеру.
9. Проведення вимірювання артеріального тиску та його реєстрація.
10. Призначення і розрахунок доз ергокальциферолу з метою профілактики та лікування рахіту.
11. Проведення патронажу допологового, новонароджених і дітей грудного віку, хворих дітей.
12. Вдягання новонароджених.
13. Проведення туалету пупкової ранки.
14. Проведення ранкового туалету дитини грудного віку.
15. Проведення профілактичних щеплень, складання плану та звітів.
16. Проведення проби Манту, реєстрація та оцінка.
17. Узяття мазків з носа та зіва на мікрофлору.
18. Узяття калу для копрологічного та бактеріологічного досліджень, на яйця гельмінтів.
19. Узяття зіскрібка на ентеробіоз.
20. Збирання сечі для загального аналізу, за Нечипоренком.
21. Вимірювання температури тіла.
22. Проведення контрольного зважування.
23. Збирання крові на біохімічне дослідження.
24. Розведення антибіотиків і розрахунок дози.
25. Проведення ін'єкцій: підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних.
26. Виписування направлень, довідок, рецептів (на молочну кухню, пільгових).
27. Підготовка статистичних звітів роботи на дільниці.
28. Заповнення документації патронажної медичної сестри (ф. № 112-о, 63-о, 30-о, 26-о).

2. РОБОТА В СТАЦІОНАРІ (6 днів)

Робочі місця студентів: пост медичної сестри соматичних і спеціалізованих відділень, маніпуляційна, процедурний кабінет та кабінет функціональної діагностики.

Самостійна робота чстудентів на кожному робочому місці здійснюється під контролем досвідчених медсестер.

Студенти проводять огляд дітей, оцінюють їх фізичний і нервово-психічний розвиток, визначають тяжкість захворювання та обсяг заходів з догляду за хворими; беруть участь у наданні долікарської допомоги при невідкладних станах; здійснюють догляд за дітьми різних вікових груп; засвоюють специфіку роботи на різних ділянках (пост медсестри, маніпуляційна, процедурний кабінет); готують хворих до різних обстежень і допомагають лікарю при їх проведенні; виконують призначення лікаря; проводять санітарно-освітню роботу серед батьків та дітей.

ПЕРЕЛІК ПPAКТИЧНИХ НАВИЧOK

1. Проведення прийому здорових і хворих дітей.
2. Проведення оцінки стану, встановлення діагнозу.
3. Збирання анамнезу.
4. Проведення загального огляду.
5. Проведення антропометрії.
6. Проведення оцінки фізичного та психомоторного розвитку дитини.
7. Визначення добової та разової кількості їжі дітям першого року життя.
8. Проведення підрахунку частоти дихання та пульсу, визначення їх характеру.
9. Проведення вимірювання артеріального тиску та його реєстрація.
10. Призначення і розрахунок доз ергокальциферолу з метою профілактики та лікування рахіту.
11. Одягання новонароджених.
12. Проведення туалету пупкової ранки.
13. Проведення ранкового туалету дитини грудного віку.
14. Узяття мазків з носа та зіва на мікрофлору.

15. Узяття калу для копрологічного та бактеріологічного досліджень, на яйця гельмінтів.
16. Узяття зіскрібка на ентеробіоз.
17. Відсмоктування слизу з верхніх дихальних шляхів.
18. Проведення ШВЛ і закритого масажу серця.
19. Вимірювання температури тіла.
20. Проведення контрольного зважування.
21. Застосування міхура з льодом і грілки.
22. Проведення догляду за кувезом.
23. Проведення інгаляцій киснем та лікарськими препаратами.
24. Проведення промивання шлунка.
25. Поставлення лікувальної та очисної клізм.
26. Узяття крові на біохімічне дослідження.
27. Розведення антибіотиків і розрахунок дози.
28. Проведення ін'єкцій: підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних.
29. Проведення гігієнічної та лікувальної ванн.
30. Підготовка сумішей для годування та годування дітей з ложки, через зонд.
31. Закапування крапель у ніс, вуха, очі.
32. Накладання зігрівального компресу на вухо, грудну клітку.
33. Накладання гірчичників, проведення гірчичних обгортань.
34. Уведення газовідвідної трубки.
35. Збирання сечі для загального аналізу, за Нечипоренком, Зимницьким, на вміст цукру.
36. Розкладання та видача лікарських засобів.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Анатомо-фізіологічні особливості новонародженого. Характеристика та ознаки.
2. Фізіологічні стани новонароджених.
3. Характеристика та ознаки недоношеного новонародженого.
4. Функціональні особливості органів і систем недоношеного новонародженого. Вигодовування та зігрівання.
5. Фізичний розвиток дитини.
6. Анатомо-фізіологічні особливості нервової системи. Нервово-психічний розвиток дитини.
7. Характеристика грудного вигодовування. Переваги грудного вигодовування. Види й терміни введення підгодовування.
8. Характеристика змішаного вигодовування. Протипоказання й утруднення при грудному вигодовуванні.
9. Характеристика штучного вигодовування. Молочні суміші. Гіпогалактія та її профілактика.
10. Харчування дітей віком понад 1 рік. Контроль за харчуванням у дитячому дошкільному закладі.
11. Анатомо-фізіологічні особливості шкіри. Захворювання шкіри в новонародженого.
12. Хвороби пупка. Лікування. Догляд.
13. Асфіксія новонароджених. Клінічна картина. Лікування. Догляд. Профілактика.
14. Пологові травми. Внутрішньочерепна пологова травма. Клінічна картина. Лікування. Догляд. Профілактика.
15. Гіповітамінози. Рахіт. Етіологія. Клінічна картина.
16. Анатомо-фізіологічні особливості кісткової системи. Профілактика і лікування хворих на рахіт.
17. Гіпокальціємічний синдром. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.
18. Гострі розлади травлення у дітей раннього віку. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Догляд.
19. Аномалії конституції. Ексудативно-катаральний діатез. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Догляд.
20. Анатомо-фізіологічні особливості ротової порожнини. Стomatит. Клінічна картина. Лікування. Догляд. Профілактика.
21. Аскаридоз. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.
22. Ентеробіоз. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.
23. Трихоцефалоз. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.
24. Анатомо-фізіологічні особливості органів дихання. Стенозуювальний ларинготрахеобронхіт. Етіологія. Клінічна картина. Невідкладна медична допомога.
25. Фолікулярна ангіна. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Догляд. Профілактика.
26. Гострий бронхіт. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.
27. Анатомо-фізіологічні особливості легень. Гостра пневмонія в дітей раннього віку. Етіологія, Клінічна картина, лікування вогнищевої пневмонії. Догляд.
28. Особливості перебігу пневмонії у новонароджених і недоношених новонароджених. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Догляд.
29. Бронхіальна астма. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Диспансерний нагляд.
30. Анатомо-фізіологічні особливості органів кровообігу. Природжені вади серця, судин. Етіологія. Клінічна

- картина. Лікування. Профілактика. Догляд.
31. Ревматизм. Характеристика. Етіологія. Класифікація. Лікування. Догляд. Профілактика.
 32. Геморагічний васкуліт. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.
 33. Тромбоцитопенічна пурпура. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.
 34. Гемофілія. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Догляд.
 35. Анатомо-фізіологічні особливості сечових органів. Гострий пієлонефрит. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Догляд.
 36. Гострий гломерулонефрит. Клінічна картина. Лікування. Догляд. Профілактика.
 37. Анатомо-фізіологічні особливості ендокринних залоз (залоз внутрішньої секреції). Цукровий діабет. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Догляд.
 38. Імунопрофілактика інфекційних хвороб. Календар профілактичних щеплень.
 39. ГРВІ. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Догляд.
 40. Туберкульоз. Характеристика. Віраж. Специфічна профілактика.
 41. Рання туберкульозна інтоксикація. Клінічна картина. Лікування. Неспецифічна профілактика туберкульозу.
 42. Первинний туберкульозний комплекс. Туберкульоз внутрішньогрудних лімфовузлів. Клінічна картина. Туберкулінодіагностика.
 43. Дифтерія. Характеристика. Дифтерія мигдаликів. Епідеміологія. Клінічна картина. Ускладнення. Лікування. Заходи в осередку інфекції.
 44. Дифтерія гортані. Епідеміологія. Клінічна картина. Лікування. Заходи в осередку інфекції.
 45. Кашлюк. Характеристика. Епідеміологія. Клінічна картина. Ускладнення. Лікування. Профілактика. Догляд. Заходи в осередку інфекції.
 46. Кір. Характеристика. Епідеміологія. Клінічна картина. Ускладнення. Лікування. Догляд. Профілактика. Заходи в осередку інфекції.
 47. Краснуха. Характеристика. Епідеміологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.
 48. Скарлатина. Характеристика. Етіологія. Епідеміологія. Клінічна картина. Ускладнення. Лікування. Профілактика. Заходи в осередку інфекції.
 49. Вітряна віспа. Характеристика. Епідеміологія. Клінічна картина. Ускладнення. Лікування. Профілактика. Заходи в осередку інфекції.
 50. Епідемічний паротит. Характеристика. Епідеміологія.
 51. Менінгококова інфекція. Характеристика. Епідеміологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Заходи в осередку інфекції.
 52. Кишкові інфекції у дітей. Епідеміологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Заходи в осередку інфекції.
 53. СНІД. Етіологія. Клінічна картина. Епідеміологія. Лікування. Профілактика.
 54. Гостра дихальна недостатність. Невідкладна медична допомога на догоспітальному етапі.
 55. Гіпертермічний синдром. Невідкладна медична допомога на догоспітальному етапі.
 56. Судомний синдром. Невідкладна медична допомога на догоспітальному етапі.
 57. Колапс. Невідкладна медична допомога на догоспітальному етапі.
 58. Анафілактичний шок. Невідкладна медична допомога на догоспітальному етапі.
 59. Гіперглікемічна кома. Невідкладна медична допомога на догоспітальному етапі.
 60. Гіпоглікемічна кома. Невідкладна медична допомога на догоспітальному етапі.
 61. Носова кровотеча. Невідкладна медична допомога на догоспітальному етапі.
 62. Проведення антропометрії.
 63. Проведення визначення добової та разової кількості їжі дітям першого року життя.
 64. Проведення підрахунку частоти дихання та пульсу, визначення їх характеру.
 65. Проведення вимірювання артеріального тиску та його реєстрація.
 66. Призначення і розрахунок доз ергокальциферолу з метою профілактики та лікування рахіту.
 67. Одягання новонароджених.
 68. Проведення туалету пупкової ранки.
 69. Проведення ранкового туалету дитини грудного віку.
 70. Проведення профілактичних щеплень.
 71. Проведення проби Манту, реєстрація та оцінка.
 72. Узяття мазків з носа та зіву на мікрофлору.
 73. Узяття калу для копрологічного та бактеріологічного досліджень, на яйця гельмінтів.
 74. Узяття зіскрібка на ентеробіоз.
 75. Збирання сечі для загального аналізу, за Нечипоренком.
 76. Вимірювання температури тіла.
 77. Проведення контрольного зважування.
 78. Узяття крові на біохімічне дослідження.
 79. Розведення антибіотиків і розрахунок дози.

80. Проведення ін'єкцій: підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних.
81. Проведення відсмоктування слизу з верхніх дихальних шляхів.
82. Проведення ШВЛ і закритого масажу серця.
83. Застосування міхура з льодом і грілки.
84. Проведення догляду за кувезом.
85. Проведення інгаляцій киснем та лікарськими препаратами.
86. Проведення промивання шлунка.
87. Постановлення лікувальної та очисної клізми.
88. Закапування крапель у ніс, вуха, очі.
89. Накладання зігрівального компресу на вухо, грудну клітку.
90. Накладання гірчичників, проведення гірчичних обгортань.
91. Уведення газовідвідної трубки.

ЛІТЕРАТУРА

- Белебезьєв Г.І.* Інтенсивна терапія в педіатрії. — К.: Медицина, 2008.
- Гнатюк О.І.* Клінічна гематологія дитячого віку. — Вінниця: Глобус-преса, 2009. — 160 с.
- Гнатюк О.І., Попов В.П.* Кардіологія дитячого віку. — Вінниця: Глобус-преса, 2009. — 180 с.
- Денисенко О.В.* Інфекційні хвороби в модулях. — К.: Медицина, 2009. — 166 с.
- Капітан Т.В.* Пропедевтика дитячих хвороб з доглядом за дітьми: підручник. — Вінниця — К.: Б.в., 2002. — 719 с.
- Касевич Н.М., Шаповал К.І.* Охорона праці та безпека життєдіяльності медичних працівників: підручник. — К.: Медицина, 2007.
- Курдюмова Н.О., Поліщук Т.Г.* Практикум з педіатрії в модулях. — К.: Медицина, 2011.
- Тарасюк В.С., Адрієвський І.Ю.* Педіатрія в модулях: навч. посіб. — К.: Медицина, 2008.
- Поціорко Р.І.* Невідкладні стани в педіатрії: навч. посіб. — К.: ВСВ “Медицина”, 2010.
- Ткаченко С.К., Поціорко Р.І.* Педіатрія з курсом інфекційних хвороб та основами імунпрофілактики: підручник. — К.: Медицина, 2009.
- Энциклопедический справочник современных лекарственных препаратов / Под ред. А.И. Ловяшина. — Донецк: Б.и., 2009. — 862 с.

ВІДДІЛЕННЯ АКУШЕРСЬКО-ГІНЕКОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ (7 днів)

Студенти повинні знати:

- організацію акушерсько-гінекологічної допомоги населенню, чинні накази та інструкції, які регламентують роботу відділень акушерсько-гінекологічного профілю;
- перебіг фізіологічної та патологічної вагітності, методи профілактики ускладнень вагітності, методику обстеження і догляду за вагітними, критерії показань до госпіталізації і транспортування вагітних;
- класифікацію, етіологію, патогенез, симптоматику захворювань. Принципи лікування;
- організацію проведення профілактичних оглядів вагітних;
- групи ризику гінекологічних хворих з онкологічною патологією;
- методи обстеження хворих гінекологічного профілю;
- принципи профілактики захворювань.

Студенти повинні вміти:

- проводити суб'єктивне і об'єктивне обстеження вагітної і хворої жінки, оцінювати їх стан;
- володіти маніпуляційною технікою та виконувати обов'язкові практичні навички;
- надавати невідкладну медичну долікарську допомогу

1. РОБОТА В ГІНЕКОЛОГІЧНОМУ ВІДДІЛЕННІ (6 днів)

Робочі місця студентів: медсестринський пост гінекологічного відділення, маніпуляційний та процедурний кабінети гінекологічного відділення.

Студенти вивчають режим роботи відділення, посадові обов'язки на кожному робочому місці.

Готують маніпуляційний, процедурний кабінети, та малу операційну до роботи.

Студенти оглядають з лікарем хворих гінекологічного профілю, беруть участь у проведенні:

- обстеження (здійснюють підготовку хворої жінки до взяття піхвових мазків):
- місцевих методів лікування хворих гінекологічного профілю (виконують спринцювання, піхвові ванночки, тампони з мазями);
- асистують при проведенні гінекологічних маніпуляцій та малих операцій.

ПЕРЕЛІК ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Збирання загального та гінекологічного анамнезу.

2. Узяття мазків на бактеріоскопічне та цитологічне дослідження.
3. Проведення огляду та пальпації грудних залоз.
4. Проведення піхвових ванночок, спринцювань, уведення тампонів із мазями, уведення в піхву порошкоподібних лікарських засобів.
5. Підготовка медичних інструментів для взяття матеріалу на біопсію та оформлення направлення на гістологічне дослідження.
6. Скласти набір медичних інструментів для діагностичного вишкрібання та зондування порожнини матки.
7. Скласти набір медичних інструментів для пункції черевної порожнини через задне склепіння піхви.

2. РОБОТА В ЖІНОЧІЙ КОНСУЛЬТАЦІЇ (1 день)

Робочі місця студентів: на прийомі з лікарем, у маніпуляційній, процедурному кабінеті. Студенти допомагають лікарю під час прийому, здійснюють прийом вагітних і хворих жінок, обстежують вагітних, збирають анамнез, вимірюють артеріальний тиск, визначають масу тіла, зріст, зовнішні розміри таза, висоту стояння дна матки, обвід живота, проводять пальпацію плода, оформляють “Індивідуальну карту вагітної та породіллі” і “Обмінну карту вагітної”, оформляють направлення вагітної на обстеження. Визначають терміни вагітності, допологової відпустки та пологів, виявляють фактори ризику та визначають групи ризику вагітних, оформляють направлення в стаціонар, беруть участь у проведенні занять з психопрофілактичної підготовки вагітних до пологів, проводять бесіди з вагітними.

Студенти оглядають з лікарем хворих гінекологічного профілю, беруть участь у проведенні обстеження, визначають диспансерну групу гінекологічних хворих, оформляють медичні карти диспансерного хворого, виписують рецепти, проводять профілактичний огляд жінок, огляд шкіри та слизових оболонок, огляд грудних залоз, беруть участь у проведенні піхвового дослідження і взятті мазків для цитологічного дослідження, оформляють “Журнал онкопрофоглядів”.

ПЕРЕЛІК ОBOB'ЯЗKОВИХ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Оформлення документації (ф. № 111-о, ф. № 113-о, ф. № 025-о, ф. № 025-2-о, ф. № 30-о).
2. Оформлення направлень на аналізи.
3. Вимірювання зовнішніх розмірів таза.
4. Вимірювання висоти стояння дна матки та обводу живота.
5. Проведення зовнішнього акушерського обстеження.
6. Проведення аускультативної серцебиття плода.
7. Огляд шийки матки та піхви за допомогою піхвових дзеркал.
8. Техніка бімануального дослідження.
9. Узяття мазків з піхви на бактеріоскопічне (ступінь чистоти), гормональне та цитологічне дослідження, оформлення направлень у лабораторію.
10. Узяття вмісту піхви для бактеріологічного дослідження.
11. Визначення термінів вагітності, допологової відпустки та пологів.
12. Визначення групи ризику вагітних.
13. Проведення огляду та пальпації грудних залоз.
14. Проведення бесід на теми психопрофілактичної підготовки вагітних до пологів.

ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Особливості та значення анамнезу в гінекології, методика збирання анамнезу.
2. Методика і значення гінекологічного дослідження. Додаткові методи дослідження в гінекології (інструментальні).
3. Неправильні положення матки: причини, клінічні прояви, діагностика, профілактика.
4. Порушення менструального циклу (за типом дисфункційних маткових кровотеч): етіологія, клінічні прояви, діагностика, профілактика. Порушення менструального циклу (за типом аменореї): етіологія, клінічні прояви, діагностика, профілактика.
5. Запальні хвороби жіночих статевих органів специфічної та неспецифічної етіології: Клінічна картина, діагностика, лікування.
6. Пухлини. Характеристика злоякісних та доброякісних пухлин. Онкологічна служба в Україні. Доброякісні пухлини матки та яєчників: клінічна картина, діагностика, принципи лікування.
7. Злоякісні пухлини жіночих статевих органів: стадії поширення, клінічна картина, діагностика, значення біопсії, принципи комбінованого лікування.
8. Позаматкова вагітність: причини, клінічна картина, діагностика, лікування, невідкладна медична допомога.
9. Апоплексія яєчників, перекут ніжки кісти та кістома яєчника: клінічна картина, діагностика, невідкладна

медична допомога.

10. Хірургічне лікування в гінекології: підготовка хворих до операції, догляд за післяопераційними хворими.
11. Будова таза. Розміри таза та їх вимірювання. Діагностика вагітності в ранні та пізні терміни.
12. Гестози вагітних: поняття, класифікація.
13. Невиношування вагітності: причини мимовільного абортів, клінічні стадії, тактика. Передчасні пологи: особливості ведення.
14. Кровотечі в другій половині вагітності.
15. Вузкий таз: поняття, класифікація, діагностика, особливості ведення пологів. Клінічна оцінка таза під час пологів.
16. Тазове передлежання плода: класифікація, ускладнення в пологах, особливості ведення вагітності та пологів.
17. Багатоплідна вагітність: діагностика, ускладнення, ведення пологів.
18. Септичні післяпологові захворювання: класифікація, причини, діагностика, клінічні прояви, профілактика.
19. Розрив матки: класифікація, причини, клінічна картина загрозового розриву матки та розриву, який стався. Тактика фельдшера.

ЛІТЕРАТУРА

- Грищенко В.І., Щербини М.О.* Гінекологія: підручник. — К.: Медицина, 2007.
- Грищенко В.І., Щербина М.О.* Акушерство: Підручник. — К.: Медицина, 2009. — 408 с.
- Касевич Н.М., Шаповал К.І.* Охорона праці та безпека життєдіяльності медичних працівників: Підручник — К.: Медицина, 2007. — 224 с.
- Мазорчук Б.Ф., Жученко П.Г.* Акушерство і гінекологія № 1: підручник. — К.: Ріхтер Гедеон, 2005.
- Мазорчук Б.Ф., Жученко П.Г.* Акушерство і гінекологія № 2: підручник. — К.: Астеллас Фарма Юрон Б.В., 2007.
- Мороз Л.О.* Гінекологія: підручник. — К.: Здоров'я, 2002.
- Мороз Л.О.* Посібник для практичних занять з акушерства. — К.: Здоров'я, 2006. — 258 с.
- Назарова І.В.* Невідкладні стани в акушерстві: навч. посібник. — К.: Медицина, 2008. — 104 с.
- Степанківська О.В., Щербина М.О.* Гінекологія: Підручник. — К.: Здоров'я, 2010.
- Хміль С.В.* Гінекологія: підручник. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2006.
- Хміль С.В., Романчук Л.І., Кучма З.М.* Акушерство: підручник. — Тернопіль: підручники і посібники, 2008. — 624 с.
- Хохліч Т.І.* Практикум з гінекології. — К.: Здоров'я, 2000. — 200 с.
- Шатило В.Й., Яворський П.В.* Практикум з фантомного акушерства.—К.: Медицина, 2010. — 112 с.

РОБОТА НА СТАНЦІЇ ШВИДКОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ (6 днів)

Студенти повинні знати:

- посадові обов'язки фельдшера швидкої допомоги, чинні накази та інструкції, які регламентують роботу СШД;
- посиндромну діагностику захворювань і ускладнень, методику обстеження, експрес — діагностику, обсяг долікарської допомоги при невідкладних станах, ушкодженнях;
- права й обов'язки фельдшера на місцях нещасних випадків згідно з чинним законодавством.

Студенти повинні вміти:

- діагностувати гострі раптові захворювання, загрозові стани, визначати вид екстреної допомоги;
- надати повний обсяг невідкладної долікарської допомоги при термінальних станах, гострих травмах, ушкодженнях;
- транспортувати і госпіталізувати хворих, потерпілих;
- володіти маніпуляційною технікою та самостійно виконувати обов'язкові практичні навички.

Під час роботи на станції швидкої допомоги студенти закріплюються щоденно за бригадою швидкої медичної допомоги для виїздів.

Робота проводиться під контролем завідувача СШД, чергових лікарів.

Студенти беруть участь у комплектуванні укладки фельдшера виїзної бригади для надання невідкладної допомоги, у викликах та надають невідкладну допомогу хворим вдома при гострих раптових захворюваннях, невідкладних станах та нещасних випадках, транспортують і госпіталізують хворих, констатують смерть, транспортують трупи в морг, заповнюють облікову і звітну документацію.

В **оперативному відділі** студенти знайомляться з роботою відділу та беруть участь у його роботі:

- приймають виклики від населення,

- передають виклики на виконання по спеціальних (внутрішніх) лініях телефонного зв'язку чи по радіостанції відділу виїзної бригади, яка перебуває в дорозі;
- ознайомлюються з документацією медичної евакуації, вахтеного журналу, старшого диспетчера направлення.

При проходженні практики в складі *бригад швидкої медичної допомоги* студент бере активну участь у наданні невідкладної медичної допомоги при гострих раптових захворюваннях, невідкладних станах і нещасних випадках хворим удома, реанімаційної та анестезіологічної допомоги, при роботі під час катастроф і аварій. Особливу увагу приділяють першій допомозі при гострому порушенні мозкового кровообігу.

У складі спеціалізованої педіатричної бригади студент поглиблює знання з тактики фельдшера щодо надання допомоги дітям із синдромом утрудненого дихання, при кровотечах та болю в животі.

Під час практики самостійно працює як фельдшер інфекційного відділення, де вдосконалює знання з ізоляції інфекційних хворих та санітарної обробки в машинах швидкої допомоги, хворих із гострою дизентерією, токсичною дизентерією, при виявленні чи за підозри на захворювання особливо небезпечної інфекції.

Майбутній фельдшер має бути максимально наближений до умов надання акушерської допомоги жінкам під час пологів за межами стаціонару, знати особливості ведення таких пологів, знати акушерську патологію, засоби зупинення кровотечі зі статевих органів різної етіології. За час проходження практики студент вдосконалює знання фельдшера при наданні термінової допомоги жінкам з позаматковою вагітністю.

Проходячи практику, студенти беруть участь у транспортуванні і госпіталізації хворих, констатують смерть, транспортують трупи в морг, заповнюють облікову і звітну документацію.

ПЕРЕЛІК ОBOB'ЯЗKOBИХ ПPAКТИЧНИХ НАВИЧOK

1. Суб'єктивне і об'єктивне обстеження хворих.
2. Визначення стану, встановлення діагнозу.
3. Визначення виду невідкладної допомоги.
4. Надання екстреної допомоги при невідкладних станах.
5. Транспортування хворих, поранених та потерпілих.
6. Запис електрокардіограми.
7. Промивання шлунка.
8. Парентеральне введення ліків.
9. Виписування медикаментів та перев'язного матеріалу.
10. Переливання кровозамінників.
11. Зупинення кровотечі.
12. Накладання транспортних шин.
13. Накладання пов'язок.
14. Проведення місцевого знеболення при переломі.
15. Оброблення ран, накладання швів на рану.
16. Вправляння вивихів пальців і нижньої щелепи.
17. Проведення передньої та задньої тампонади носа при кровотечі.
18. Видалення сторонніх тіл кон'юнктиви.
19. Асистування при венесекції.
20. Проведення серцево-легеневої реанімації
21. Користування апаратами АН-8, КІ-3 та ін., заміна балонів.
22. Оформлення документації.

РОБОТА НА ФЕЛЬДШЕРСЬКО-АКУШЕРСЬКОМУ ПУНКТІ (6 днів)

Студенти повинні знати:

- організацію та основні напрямки роботи ФАПу;
- положення про ФАП;
- посадові інструкції співробітників ФАПу;
- документацію ФАПу (паспорт ФАПу, перелік первинних медичних форм ФАПу);
- принципи амбулаторної допомоги та диспансерного нагляду;
- організацію амбулаторної роботи;
- календар профілактичних щеплень;
- правила техніки безпеки під час роботи з медичним обладнанням;
- основи фармакотерапії, правила зберігання та обліку лікувальних засобів;
- надання невідкладної медичної допомоги при невідкладних станах;
- загальні положення і технологію вирішення питань щодо тимчасової непрацездатності;
- технологічні алгоритми організації діяльності ФАПу;

— технологію поточного санітарного нагляду.

Студенти повинні вміти:

- складати план роботи ФАПу;
- складати річний звіт роботи ФАПу (ф. № 024-о).
- заповнювати первинні медичні форми, які використовуються на ФАПі;
- проводити суб'єктивне і об'єктивне обстеження хворого, визначити стан, призначити лікування;
- володіти маніпуляційною технікою та самостійно виконувати обов'язкові практичні навички;
- проводити санітарно-освітню роботу.

ПЕРЕЛІК ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Прийом хворих, проведення суб'єктивного і об'єктивного обстеження.
2. Вимірювання температури тіла та її реєстрація.
3. Підрахунок частоти дихання, пульсу та визначення їх характеру.
4. Вимірювання артеріального тиску та його оцінка.
5. Надання невідкладної медичної долікарської допомоги.
6. Проведення протиепідемічних заходів в осередку інфекції.
7. Заповнення медичної документації ФАПу.

ПИТАННЯ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Надання невідкладної медичної допомоги при загрозливих станах при захворюваннях органів дихання, органів системи кровообігу, травлення, нирок і сечовивідних шляхів, ендокринних захворюваннях та гострих алергійних станах у дорослих і дітей.
2. Надання акушерської допомоги роділлям під час пологів поза стаціонаром. Надання невідкладної медичної допомоги вагітним з тяжкими формами гістозу, кровотечами під час вагітності, із загрозою розриву матки, хворим гінекологічного профілю з порушеною позаматковою вагітністю, апоплексією яєчника, перекрутом ніжки кістоми.
3. Надання термінової медичної допомоги при травмах, кровотечах, опіках, відмороженнях, гострих захворюваннях черевної порожнини.

ЛІТЕРАТУРА

Антропова Т.О. Невідкладні стани у внутрішній медицині. — К.: Медицина, 2007.

Баран С.В. Невідкладні стани у внутрішній медицині. — К.: Медицина, 2001.

Журавльова Л.Н., Демченко Н.М. Посібник з невідкладної медичної допомоги. — К.: Здоров'я, 2001.

Зозуля І.В. Довідник з медичної допомоги на до госпітального стані. — К.: Здоров'я, 2000.

Назарова І.Б. Невідкладні стани в акушерстві. — К.: Медицина, 2006.

Пацюрко Р.І. Невідкладні стани у педіатрії. — К.: Медицина, 2010.

Петриченко Т.В. Перша допомога. — К.: Медицина, 2007.

Роздольський І.В. Невідкладні стани у хірургії. — К.: Медицина, 2009.

Сердюк Н. Діагностика та лікування невідкладних станів і загострення терапевтичних захворювань. — Вінниця: Нова книга, 2003.

РОБОТА НА ФЕЛЬДШЕРСЬКО-АКУШЕРСЬКОМУ ПУНКТІ (6 днів)

Студенти повинні знати:

- організацію та основні напрямки роботи ФАПу;
- положення про ФАП;
- посадові інструкції співробітників ФАПу;
- документацію ФАПу (паспорт ФАПу, перелік первинних медичних форм ФАПу);
- приміщення амбулаторної допомоги та диспансерного нагляду;
- організацію профілактичної роботи;
- календар профілактичних щеплень;
- правила техніки безпеки під час роботи з медичним обладнанням;
- основи фармакотерапії, правила зберігання та обліку лікувальних засобів;
- надання невідкладної медичної допомоги при термальних станах.

Студент повинні вміти:

- застосовувати загальні положення і технологію вирішення питань щодо тимчасової непрацездатності;
- складати технологічні алгоритми організації діяльності ФАП;
- застосовувати технологію поточного санітарного нагляду;
- складати план роботи ФАПу;
- звіт (річний) ФАП (ф. № 024-о);
- заповнювати первинні медичні форми, які використовуються на ФАПі;
- проводити суб'єктивне і об'єктивне обстеження хворого, визначати стан, призначати лікування;
- володіти маніпуляційною технікою та самостійно виконувати обов'язкові практичні навички;
- надавати долікарську допомогу при невідкладних станах;
- проводити санітарно-освітню роботу.

Під час роботи на ФАПі студенти самостійно проводять прийом хворих, здійснюють патронажі, надають невідкладну долікарську допомогу.

Відвідують удома вагітних, новонароджених, дітей раннього віку. Спостерігають за розвитком дитини в сім'ї.

Виявляють хворих на інфекційні захворювання, бактеріоносіїв, беруть участь у проведенні протиепідемічних заходів в осередку інфекції, здійснюють подвірні обходи.

Ознайомлюються з формами обліку і звітності ФАПу, планом роботи, оформляють відповідну інформацію.

Вони також ознайомлюються з роботою аптечного пункту, переліком медикаментів, які відпускаються фельдшером ФАПу.

ПЕРЕЛІК ОBOB'ЯЗKOBИX ПPAКТИЧНИX НАВИЧOK

1. Прийом хворих, проведення суб'єктивного і об'єктивного обстеження.
2. Вимірювання температури тіла та її реєстрація.
3. Підрахунок дихання, пульсу та визначення їх характеру.
4. Вимірювання артеріального тиску та його оцінка.
5. Надання невідкладної долікарської допомоги.
6. Проведення протиепідемічних заходів в осередку інфекції.
7. Заповнення медичної документації ФАПу.

ПИТАННЯ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛКУ

1. Відносні величини: розрахунок, види, графічне зображення. Навести приклади.
2. Захворюваність: методи вивчення, види, медична облікова документація, показники захворюваності.
3. Загальні та спеціальні показники смертності та народжуваності. Документація.
4. Експертиза тимчасової непрацездатності.
5. Основні показники діяльності та документація ФАПу.

ЛІТЕРАТУРА

Реформа охорони здоров'я в Україні / Г.С. Стеценко, А.І. Побережний В.А. Сміянов та ін.; за ред. проф. О.М. Голяченко. — Тернопіль: Лілея, 2006.

Реформа охорони здоров'я в Україні: як вийти з кризи / За ред. проф. О.М. Голяченко. — К.: Медицина, 2010.

Соціальна медицина та організація охорони здоров'я / За ред. проф. В.Ф. Москаленка та проф. Ю.В. Вороненка. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2001.

Соціальна медицина та організація охорони здоров'я / За ред. проф. О.М. Голяченко. — К.: Медицина, 2011.

Соціальна медицина та організація охорони здоров'я / За ред. проф. О.М. Голяченко. — Тернопіль: Лілея, 2002.

Соціальна медицина та організація охорони здоров'я / За ред. проф. Ю.В. Вороненка. — К.: Здоров'я, 2002.

Фельдшерсько-акушерський пункт / О.М. Онищенко, С.П. Шкляр, Л.П. Ольховська. — К.: Здоров'я, 2002.